

K vývoji regulace auditu po schválení 8. směrnice EU

Ve svém příspěvku se budu zabývat tématem regulace auditu v Evropě a v Česku. Tomuto tématu věnuji značnou část svého času, a to v Radě Evropské federace účetních FEE, v naší firmě, kde koordinuji oblast regulace auditu na nadnárodní úrovni, a v neposlední řadě i v pracovní skupině komise ministra financí zaměřené na regulaci auditu.

Potěšilo mě, že ministerstvo financí i auditorská profese považují novou 8. směrnici za klíčový evropský právní předpis, na jehož základě bude vytvořen nový český zákon o auditorech, a také to, že vymezení priorit ministerstva se ve všech významných ohledech shoduje s pohledem profese. První konzultace, které jsem na toto téma vedl, naznačují, že budeme schopni najít společnou řeč tak, aby v Česku vznikla moderní právní úprava statutárního auditu.

Integrita je jako slon

Klíčovým pojmem pro auditorskou profesi pro získání důvěry veřejnosti je mimo odbornost především *etika* a *integrita*. U slova integrita bych se krátce zastavil. Setkal jsem se totiž s krásným přirovnáním, že integrita je jako slon. Lidé vědí, jak vypadá, ale neznalému je těžké ho popsat a ještě těžší je ho přesně definovat.

A tak po špatných zkušenostech tu místo relativně jednoduché národní právní úpravy nyní máme 8. směrnici o statutárním auditu a během dvou let tu budeme mít nový zákon o auditorech. Mohu za sebe slíbit, že budu usilovat, aby nová regulace auditu byla moderní, efektivní a tržně konformní evropskou úpravou, která stanoví jasné principy provádění statutárního auditu a fungování auditorské profese v Česku, aniž by se snažila příliš velkým množstvím podrobností a důrazem na právní pozitivismus vytvořit příliš strnulý a podrobný regulační rámec.

Nová směrnice upravuje řadu oblastí, které dříve nebyly na úrovni

EU harmonizovány – přehled o rozsahu působnosti směrnice byl zveřejněn v časopise Auditor č. 9.

Mohlo by se zdát, že po vydání této směrnice je vše ostatní pouze v českých rukách. Bohužel, tak jednoduché evropské právo není. Evropská komise získala směrnici řadu zmocnění, které ji umožní v tzv. procesu komitologie (tj. po konzultaci ve Výboru pro regulaci auditu, v němž jsou pod předsednictvím Komise zastoupeny regulační orgány 25 evropských zemí) vydat prováděcí předpisy.

Tyto oblasti zahrnují především:

- právo Komise upravit předměty, kterou jsou povinnou součástí auditorské zkoušky na základě vývoje auditu a auditorské profese,
- právo Komise vydat prováděcí pravidla k principům stavovské etiky, zejména k principu hrozeb a jim odpovídajících bezpečnostních opatření, k definici hrozeb nezávislosti, které není možno žádným opatřením odstranit, včetně principu kontroly po sobě samém a konfliktu zájmů,
- právo Komise schvalovat Mezinárodní standardy auditu pro jejich použití v Evropské unii, tj. obdobný proces, jako v případě IFRS,
- právo Komise v případě, že neschválí příslušný Mezinárodní standard auditu, vydat předepsanou standardní zprávu auditora, kterou budou auditoři povinni používat,
- právo Komise prováděcím předpisem upravit systémy kontroly kvality s cílem zvýšit důvěru veřejnosti ve význam auditu,
- právo Komise vydat prováděcí předpisy pro spolupráci kompetentních institucí pro výměnu informací při mezinárodních šetřeních.

Přesto je při respektování těchto oprávnění Komise zřejmé, že aplikace směrnice do českého práva je plně v českých rukách.

OBSAH

| | |
|---|----|
| AKTUALITY | 3 |
| MF zveřejnilo studie z oblasti účetnictví a auditu | 5 |
| DOKUMENTY | |
| Usnesení XV. náhradního sněmu Komory auditorů ČR | 7 |
| Priority činnosti KA ČR v roce 2006 | 7 |
| XV. SNĚM KA ČR | |
| Auditoři odsouhlasili zvýšení příspěvků i změny v oblasti profesního vzdělávání | |
| <i>Jaromír Dočkal</i> | 8 |
| Ke stěžejním aspektům naší práce | |
| <i>Doc. Vladimír Králíček</i> | 11 |
| Nejprve nás rozdělili, dnes se setkáváme v Evropě | |
| <i>Ing. Eva Eliášová</i> | 13 |
| NA POMOC AUDITORŮM | |
| Ukončení smluv o komplexním pronájmu k 31. 12. 2005 | |
| <i>Ing. Michael Ledvina</i> | 14 |
| K DISKUSI | |
| Odložená daň z 10% reinvestičního odpočtu | |
| <i>Martin Tesař, Michal Štěpán</i> | 16 |
| ZE ZAHRANIČÍ | |
| Technické opravy standardů IAS/IFRS | 20 |

OKÉNKO IAS/IFRS

IAS 32 – Finanční instrumenty (dokončení z minulého čísla)
RNDr. Ing. Michal Černý.... 143 - 146

OBSAH

- XV. sněm Komory auditorů ČR (z vystoupení *Ing. Dany Trezziové, Ing. Lubomíra Harny, Ing. Jiřího Škampy, Ing. Josefa Běloubka a Ing. Josefa Zídka*)
- Využití programu Excel při auditu
- Přechod podnikatelské fyzické osoby z daňové evidence na účetnictví
- Interní audit v bankách
- Auditor jako rodinný lékař (přetisk článku *ing. Vrby* v časopise Prosperita).



„Audit by měl být upraven novým zákonem, který převezme a rozvine text směrnice a dopracuje právní úpravu komory auditorů,“ uvedl ve svém vystoupení ing. Petr Kříž.

Soukromý pohled na nový zákon

Rád bych nastínil svůj pohled na řešení této klíčové právní úpravy, která zásadně ovlivní vývoj auditu v Česku v nejbližších deseti až patnácti letech. Toto téma bude jistě předmětem široké diskuse mezi auditory i odbornou veřejností a já osobně rád uvítám jakékoliv konstruktivní náměty.

V současné době jsem přesvědčen, že příprava transpozice směrnice by měla respektovat tyto principy:

- audit by měl být upraven novým zákonem, který převezme a rozvine text směrnice a dopracuje právní úpravu komory auditorů,
- nová úprava by měla respektovat moderní trendy regulace auditu, měla by být efektivní a relativně jednoduchá a měla by být tržně konformní tak, aby nenarušovala tržní prostředí v rámci profese i při soutěži s profesemi příbuznými,
- měla by minimalizovat národní specifika a respektovat evropské přístupy,
- měla by preferovat odbornost a integritu profese před partikulárními a úzce politickými zájmy,
- měla by respektovat veřejný, tj. obecný zájem jako prioritní kritérium při hledání optimálních řešení,
- měla by umožnit hladkou aplikaci Mezinárodních standardů účetního výkaznictví, Mezinárodních standardů auditu a Etického kodexu Mezinárodní federace účetních, tj. neměla by obsahovat žádná rozporná ustanovení a odlišnosti by měly být omezeny na

nutné minimum vyvolané českým právním systémem.

Klíčové otázky

V této oblasti se vám může právem zdát, že kladu více otázek, než odpovím, ale jsme pouze na začátku tohoto procesu a dobře položená otázka je nyní často hodnotnější než jednoznačná okamžitá odpověď.

Organizace veřejného dohledu nad profesí a jeho financování

Klíčovou otázkou bude založení a struktura orgánu veřejného dohledu s konečnou odpovědností za schvalování a registraci auditorů, za přijímání standardů (pokud budou přijímány na národní úrovni), vzdělávání, zajišťování kvality, dozorcí a kárné systémy.

V této souvislosti vzniknou též otázky personálního obsazení tohoto orgánu a finančního zajištění jeho fungování. Při vzniku tohoto orgánu bude též nutné definovat roli komory při zajišťování kvality a v disciplinárních systémech tak, aby byla zajištěna dostatečná periodicita dohlídky vyžadovaná směrnicí a stanoveny pravomoci a odpovědnosti orgánu veřejného dohledu a stavovské komory.

Definice subjektů veřejného zájmu

Subjekty veřejného zájmu jsou dle textu směrnice subjekty zřízené dle práva členského státu, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu kteréhokoli členského státu, úvěrové instituce a pojišťovny. Členské státy mohou stanovit, že i jiné subjekty jsou sub-

jekty veřejného zájmu, například subjekty, které jsou předmětem veřejného zájmu vzhledem k charakteru jejich podnikání, jejich velikosti nebo počtu zaměstnanců.

Z toho vyplývá, že kotované společnosti v ČR nebo i v jiných zemích EU, banky a pojišťovny, které mají sídlo na území ČR, jsou subjekty veřejného zájmu.

Osobně považuji za vhodné rozšíření této definice pro Českou republiku zejména o penzijní fondy, investiční společnosti, investiční fondy, burzu a o největší podniky, společnosti a konsolidační celky, které mají rozhodující vliv na českou ekonomiku.

Škodní odpovědnost statutárního auditora a auditorské společnosti

Evropská komise je směrnicí zavázána do konce roku 2006 předložit zprávu o vlivu stávajících národních předpisů v oblasti odpovědnosti auditorů při provádění auditu na evropské kapitálové trhy a na pojistné podmínky statutárních auditorů a auditorských firem, včetně objektivní analýzy omezení finanční odpovědnosti.

Na základě této zprávy Komise navrhne (pokud to uzná za žádoucí) doporučení členským zemím, a pokud zde budou učiněna koncem příštího roku významná doporučení, měl by tento vývoj nový zákon o auditorech zohlednit.

Při této práci je Komise povinna konzultovat konkrétní doporučení s odbornou veřejností a experty v této oblasti. Komise již založila pro tento účel Evropské fórum o odpovědnosti auditorů, jedním z dvaceti evropských expertů v tomto fóru je dlouholetý člen komory auditorů ing. Vlastimil Hokr.

Rozsah služeb, v nichž může auditor podnikat

Rozsah služeb pro auditované klienty je definován Etickým kodexem a směrnicí. Auditor nesmí dle směrnice provádět audit, pokud existuje jakýkoliv přímý nebo nepřímý finanční, obchodní, zaměstnanecký nebo jiný vztah mezi auditorem a jeho sítí a auditovaným subjektem, o němž by objektivní, informovaná a rozumná třetí strana usoudila, že kompromituje auditorovu nezávislost.

Směrnice na druhou stranu nijak explicitně neomezuje předmět čin-

nosti auditora a rozsah služeb, které může poskytovat třetím osobám, které nejsou jeho auditovanými klienty a v této oblasti by regulaci české auditorské profese jistě slušel liberálnější přístup, než je tomu dosud.

Exkluzivita a monopol profese

Audit vyžadovaný zákonem, nazývaný auditem statutárním, bude v nové úpravě ještě lépe chráněn, než je tomu doposud. Bude to konec pro hostující auditory a bude jednoznačné, že jakékoliv finanční

audity ze zákona bude provádět výhradně statutární auditor. Osobně budu usilovat, aby tento požadavek byl podroben odpovídajícím sankcím. Na druhé straně bude existovat naprostá smluvní volnost pro ostatní činnosti, které může, ale nemusí vykonávat auditor – jsem přesvědčen, že je to tak správně. Zákon má chránit veřejný zájem, nikoliv nadbytečně regulovat soukromé podnikatelské vztahy mezi dvěma subjekty a princip jejich smluvní volnosti.

Na druhé straně směrnice otevírá kapitálové toky mezi auditorskými společnostmi z členských zemí EU. Znamená to, že auditóři z členských zemí budou moci volně investovat do auditorských společností v Česku a tyto společnosti řídit a čeští auditóři budou moci volně investovat v Evropské unii a tyto auditorské společnosti řídit. Zachován však zůstává princip, že zprávu auditora může podepisovat pouze statutární auditor registrovaný v zemi sídla auditovaného klienta.

aktuality

Nezapomeňte odevzdat Evidenční záznam KPV za rok 2005

Připomínáme povinnost potvrdit do 31. 1. 2006 svou účast na aktivitách v rámci kontinuálního profesního vzdělávání v roce 2005, a to formou Evidenčního záznamu. Tento formulář je zveřejněn na internetových stránkách komory (pod odkazem Nabídka vzdělávacích akcí) a samostatně vložený ho najdete v tomto čísle časopisu Auditor.

Stanovený rozsah KPV činí 35 hodin/rok pro auditory, kteří vykonávali auditorskou činnost v průběhu celého roku (případně se tento rozsah úměrně krátí). Do stanoveného rozsahu je možné započítat vzdělávací akce pořádané Institutem vzdělávání KA ČR a jinými vzdělávacími institucemi, lektorskou činnost nebo např. publikační činnost (samozřejmě vždy související s auditorskou profesí). Podrobnější podmínky zápočtu a formy KPV stanovuje směrnice KA ČR pro KPV platná do 31. 12. 2005 (novela Směrnice pro KPV přijata XV. sněmem KA ČR nabývá účinnosti od 1. 1. 2006). Před odesláním zkontrolujte, zda jste na formuláři nezapomněli uvést své identifikační údaje (jméno, číslo osvědčení). Vyplněný formulář odešlete na adresu Úřadu KA ČR (Opletalova 55, 110 00 Praha 1) nebo faxem na číslo 224 211 905.

Auditóři, kteří splnili minimální povinný limit KPV v rámci akcí pořádaných KA ČR, nemusí Evidenční list zasílat. Záznam je automaticky vygenerován z databáze KA ČR.

Monika Kryštůfková,
Institut vzdělávání KA ČR

Příručka pro provádění auditu na CD

Součástí tohoto čísla časopisu Auditor je přiložené cédéčko, na kterém naleznete elektronickou verzi Příručky pro provádění auditu u podnikatelů. Příručka byla pro Komoru auditorů ČR připravena dodavatel-sky auditorskou firmou Deloitte a na její přípravě se podílel opo- nentní tým sestavený z odborníků KA ČR. Příručka byla vytvořena s cílem napomoci auditorům při provádění auditu v souladu s mezinárodními auditorskými standardy. **–jd–**

Využití programu Excel při auditu

Při každém auditu se provádějí spousty rutinních operací a analýz, které se stále opakují. Auditóři k tomu používají různé programy, nicméně málokdo ví, že v podstatě stejné možnosti nabízí i všeobecně známý Excel. Má jednoduché ovládání, je velice rozšířený a nevyžaduje specifické znalosti. S Excelem lze audit zkrátit až o desítky hodin, část analytických postupů zautomatizovat, vyvarovat se početních chyb, lépe a průkazněji zdokumentovat vykonanou práci a auditorský spis.

Jak dalece je možné Excel při auditu využít a co všechno nabízí? To všechno najdete v obsáhlém článku ing. Zdeňky Procházkovy v elektronické příloze tohoto čísla časopisu Auditor. **–jd–**

Krátce z ministerstva financí

První krok na cestě k přijetí eura. Vláda schválila koncem listopadu klíčové dokumenty pro zavedení eura v České republice. Současně jmeno-

vala náměstka ministra financí Tomáše Prouzu národním koordinátorem, který povede Národní koordináční skupinu pro zavedení eura.

Jedním ze zmíněných dokumentů je tzv. konvergenční program, podle kterého by se měl v nejbližších letech (2005 – 2008) růst HDP pohybovat nad hranicí 4% ročně a deficit vládního sektoru by měl do roku 2008 poklesnout pod hranici tří procent. Tento fiskální cíl navazuje na závazky ČR ve vazbě na nadměrné schodky, a je nezbytný pro přijetí společné měny v roce 2010.

Konvergenční program

| Rok | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 |
|---------------------|------|------|------|------|
| Růst | 4,8 | 4,4 | 4,2 | 4,3 |
| Deficit vl. sektoru | 4,8 | 3,8 | 3,3 | 2,7 |

Údaje jsou uvedeny v % HDP.

Další dokument analyzuje plnění maastrichtských kritérií a ekonomickou sladěnost ČR s eurozónou. Obsahuje doporučení neusilovat v roce 2006 o vstup do systému směnných kurzů ERM II. Česká republika by měla do systému ERM II vstoupit až ve druhé polovině roku 2007.

Změna územní působnosti finančních úřadů.

Od 1. ledna 2006 dochází ke změně územní působnosti finančních úřadů v souvislosti s novelou zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech. Změna se dotkne účetních jednotek sídlících na území několika set obcí. Více na www.mfcr.cz. **–jd–**

Nová publikace FEE

Evropská asociace účetních FEE vydala 9. listopadu 2005 publikaci na-

zvanou „Jak mohou malé a střední podniky snížit riziko podvodu“ (How SME can reduce the Risk of Fraud). Publikace analyzuje dopady podvodného jednání na malé a střední podniky a obsahuje též návrhy, jak podvodné jednání identifikovat, a jak mu předcházet. Obsažena jsou i doporučení týkající se implementace vnitřních kontrol. Publikace rovněž vyzdvihuje audit a dobrovolný forenzní audit jako možné způsoby odhalení podvodu. Celá publikace je v elektronické podobě k dispozici na internetových stránkách http://www.fee.be/publications/default.asp?library_ref=4. **-mj-**

Auditoři v roce 2004

Mínulý rok byl pro auditory velmi klidným. Průmyslové i finanční firmy obměňovaly své auditory velmi málo a tak velké změny jsou vidět spíše v sumě auditovaného obrátu. Rozdělení trhu mezi jednotlivé společnosti se loni příliš nezměnilo, uvádí The Prague Tribune.

V auditu velkých průmyslových firem si svou první pozici s velkým náskokem drží PricewaterhouseCoopers, která má mezi The Prague Tribune TOP 100 společnostmi 27 klientů, jejichž suma obrátů loni dosáhla 665,2 miliardy korun. Druhým největším hráčem je E&Y s 18 klienty a 415,6 miliardy auditovaného obrátu. Třetím největším auditorem mezi

stovkou největších průmyslových firem je KPMG se 17 klienty s celkovou sumou obrátů auditovaných firem 314,2 miliardy Kč. Deloitte ztratila dva klienty, ale díky dobrým výsledkům klientů celkový jimi auditovaný obrát mezi TOP 100 vzrostl na 305,9 miliardy korun. Stále silnější pozici začínají získávat auditorské společnosti spojené značkou BDO.

Audit finančních společností znamenal ještě méně změn než průmyslu. Nejsilnější z pohledu počtu zůstává KPMG s 11 bankami, druhá je PwC s 5 bankovními klienty, třetí Deloitte má 3 klienty a poslední E&Y audituje jednu banku. Z pohledu auditovaných aktiv je situace úplně jiná, mezi třemi klienty Deloitte jsou totiž druhá a třetí největší české banky (Česká spořitelna a Komerční banka), díky čemuž je nejsilnější s 970,8 miliardy auditovaných aktiv. Druhá je PwC se 677,6 miliardy, početně nejsilnější KPMG je z tohoto pohledu až třetí s 520,6 miliardy.

V auditu pojišťoven loni nedošlo k žádným změnám, pozice všech auditorů zůstaly zachovány.

Ani v penzijních fondech nedošlo ke změnám. KPMG zůstává nejsilnějším auditorem penzijních fondů se čtyřmi klienty, kteří spravují 63,2 miliardy korun. Druhý je Deloitte se dvěma klienty, kteří obhospodařují 26,3 miliardy korun, třetí PwC má také dva klienty, jejichž aktiva však činí jen 10,4 miliardy.

Podobně beze změn proběhl z pohledu auditorů rok 2004 i mezi stavebními spořitelny.

Zde mají Deloitte i KPMG po dvou klientech, PwC má jen jednu, zato největší Českomoravskou stavební spořitelnu, nejmenší Wüstenrot stavební spořitelnu už druhým rokem audituje Nörr Stiefenhofer Lutz. Z pohledu auditovaných aktiv je nejsilnější Deloitte, jehož klienty jsou druhá a třetí největší spořitelna, součet jejich aktiv je 125,2 miliardy. Druhá je PwC, jejíž klient má 110,5 miliardy aktiv a až třetí je KPMG, která audituje menší spořitelny s dohromady 57,9 miliardy aktiv.

Podrobný přehled lze najít v The Prague Tribune z 1. listopadu 2005.

-av-

Setkání auditorů a asistentů v Hradci Králové

Dne 8. listopadu 2005 se pod záštitou Výboru pro otázky profese a etiku konalo v Hradci Králové plánované setkání auditorů a asistentů auditorů se zástupci Komory auditorů ČR.

Za radu komory auditorů se akce zúčastnila kanclérka ing. Marie Kucherová a předseda Výboru pro otázky profese a etiku ing. Tomáš Brumovský, dozorcí komisi zastupoval ing. Jaroslav Beneš. Za úřad byla přítomna ing. L. Šnajdrová.

V úvodu ing. Tomáš Brumovský přivítal všechny zúčastněné a přednesl několik informací o činnosti ra-

Ohlédnutí za Radkem Kosinou



Jak možná víte, v první polovině listopadu nás opustil Radek Kosina. Zemřel náhle, nečekaně, ve věku 53 let.

Ing. Radomír Kosina, CSc. zanechává trvalou vzpomínku a vděčnost auditorské profesi, protože byl na počátku roku 1991 jedním z hlavních iniciátorů založení Unie auditorů s územní působností v České republice (změna z původního názvu Unie účetních ČSFR, která byla registrována 22. 5. 1990). Unie byla rovněž pověřena Federálním ministerstvem financí k výkonu činnosti ověřovatele podle tehdejší vyhlášky č. 63/1989 Sb.

Unie auditorů se otevřela všem zájemcům o auditorskou profesi a pokračovala ve své činnosti s cílem dosažení uzákonění této profese v souladu s vyspělými ekonomikami sousedních států. Po založení Komory auditorů České republiky ustavujícím sněmem na jaře 1993, byl ing. Radomír Kosina, CSc. zvolen prvním předsedou dozorcí komise v historii komory.

Řada z nás si jej pamatuje ještě na Federálním ministerstvu financí, kde se postupně vypracoval na funkci ředitele odboru metodiky účetnictví. Na základě svého pozdějšího rozhodnutí odešel z FMF do auditorské profese a založil v ČR auditorskou firmu BDO s.r.o., kde pracoval až do listopadu 2005.

Všichni kdo jej znali, vědí, že to byl laskavý, skromný člověk, který nikdy neubližoval.

Čest jeho památce.

Ing. Jiří Vrba

dy v poslední době. Nastínil program setkání, resp. hlavní téma: současnost auditorské profese. Zmínil se o problematice usazených a hostujících auditorů, dále o nemožnosti stanovit centrálně pevné ceny za audit. Je výlučně věcí auditorů, aby dokázali při uzavírání smluv prosadit odpovídající ceny, v nichž bude zahrnuta odborná úroveň auditorů včetně nákladů na její nutnou reprodukci a míra odpovědnosti za provedení auditu. Rada zvažuje, zda v rámci podpory kvality auditu provést průzkum stanovení kvalitativního rámce na audit z hlediska nutné spotřeby času, k tomu je ovšem třeba spolupráce auditorské obce. Dále ing. Brumovský připomněl, že od roku 2005 platí Mezinárodní auditorské standardy, podle nichž se musí postupovat při auditech za účetní období 2005.

Na tento úvod navázala ing. Kučerová s informací o 8. direktivě. Hovořila zejména o dvou významných změnách – o rotaci auditorů a o veřejném dohledu nad profesí auditorů. Dále popsala hospodářskou situaci komory a o návrh rady na zvýšení příspěvků, které jsou od roku 1996

stejně – při neustále rostoucích nákladech na činnost KA ČR.

Návrh na zvýšení příspěvků některých auditorů komentovali tak, že by byli ochotni platit i více, ale chtěli by, aby pro ně komora něco dělala zdarma, např. některá školení nebo publikace. Odvolávali se na Komoru daňových poradců.

Ing. Brumovský spolu s ing. Kučerovou připomněl, že v porovnání obou komor je KDP spíše národním orgánem, ale KA ČR je (více méně povinně) členem mezinárodních orgánů. Tím vznikají komoře větší náklady než má KDP.

Od přítomných asistentů byl přednesen požadavek, aby jim byla zpřístupněna uzavřená část internetových stránek. Prezidium KA ČR při následném projednávání tohoto návrhu rozhodlo, že asistenti nadále nebudou mít možnost přístupu do uzavřené části stránek, protože jejich členství souvisí s pracovním poměrem u auditorské společnosti. Podle dosavadních zkušeností (na každém zasedání rady se projednávají průměrně čtyři případy vyškrtnutí asistentů, kteří nereagují na výzvy komory) po rozvázání pracovního poměru

trvá poměrně dlouho, než se o tom komora dozví a přístupu vyškrtnutým asistentům lze tak jen těžko zabránit. Není cílem, aby na tyto stránky měl přístup kdokoli.

Dále byl vnesen požadavek, aby byl na internetu zveřejněn ceník pro metodické dotazy. Tento ceník bude v nejbližší době zveřejněn. Rovněž bylo auditory žádáno, aby byl někdy pořádán klubový večer v regionu Pardubic – podmínkou by ovšem musela být dostatečná účast.

Rozpoutala se též diskuse o připravovaném manuálu, tj. o nové příručce pro provádění auditu u podnikatelů. Manuál by měl být k dispozici počátkem roku 2006.

Ing. Beneš uvedl, že od 1. ledna 2006 bude platit nový správní řád. V souvislosti s tím byl předložen ke schválení na letošním sněmu komory nový kárný řád.

Ing. Tomáš Brumovský
předseda Výboru pro otázky profese a etiku KA ČR

Ing. Libuše Šnajdrová
referát VOPE, Úřad KA ČR

Ministerstvo financí zveřejnilo studie z oblasti účetnictví a auditu

Ministerstvo financí zveřejnilo koncem listopadu na svých webových stránkách ucelený soubor studií a dílčích výstupů z projektů v oblasti účetnictví a auditu. Jednotlivé studie a překlady vypracovaly pro MF ČR asociace ACCA, a auditorské firmy Ernst & Young a PricewaterhouseCoopers. Projekty byly spolufinancovány z prostředků PHARE.

Soubor dvanácti dokumentů v českém jazyce je rozdělen do dvou oblastí: První se zabývá novou koncepcí legislativního rámce regulace účetnictví a aplikace IAS/IFRS v České republice, a druhá mapuje aplikaci

IAS/IFRS ve společnostech, které nejsou veřejně obchodovatelné.

Jednotlivé dokumenty mají rozdílnou strukturu a rozsah, některé byly vytvořeny již v roce 2004, jiné až letos. Bez ohledu na tato fakta však lze konstatovat, že v souhrnu poměrně objektivně a výstižně hodnotí současný stav regulace účetnictví a auditu a aplikace IAS/IFRS v České republice, a naznačují, kam se bude ubírat vývoj v těchto oblastech.

Soubor studií a dílčích výstupů z projektů najdete na www.mfcr.cz.

–jd–

Studie a projekty MF ČR v oblasti účetnictví a auditu

1. Nová koncepce legislativního rámce regulace účetnictví a aplikace IAS/IFRS v České republice

■ Aplikace Mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS – praktická studie pro Českou republiku

Účelem studie je analyzovat a posoudit dopad přijetí Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v České republice. Tato studie obsahuje souhrn celoevropské studie, analýzu rozdílů mezi českými a Mezinárodními účetními standardy ilustrovanou na dvou společnostech a na srovnání efektivních daňových sazeb. Studie také obsahuje zhodnocení doporučení Komise MF pro otázky regulace a dalšího rozvoje účetnictví a auditu.

■ Zhodnocení doporučení poradní komise ministra financí České republiky

Studie obsahuje východiska a zhodnocení poradní komise ministra financí. Rozdělení účetních pravidel na právní předpisy a účetní standardy, jejich tvorba a regulace včetně plánované implementace nařízení o IAS/IFRS (1606/2002) v EU a EEA a v nově přistoupičích zemích EU.

- Jednotnost účetních pravidel
- Definice účetních jednotek
- Povinné a dobrovolné použití IAS/IFRS
- Optimalizace vztahu účetnictví a daní v právní a v praktické podobě

■ Mezinárodní vzdělávací standard pro profesní účetní IES 7

Kontinuální profesní rozvoj: Program celoživotního učení a kontinuální rozvoj profesní způsobilosti. Mezinárodní standard, s nabytím účinnosti od 1. 1. 2006. Standard ukládá členským organizacím:

- podporovat závazek celoživotního učení mezi účetními;
- usnadňovat svým členům přístup k možnostem kontinuálního profesního rozvoje a jejich zdrojům;
- zavést pro členy vzorová kritéria rozvoje a udržování profesní způsobilosti, nezbytná pro zajištění ochrany veřejného zájmu;
- monitorovat a vynucovat kontinuální rozvoj a udržování profesní způsobilosti profesních účetních.

■ Vzdělávací výbor IFAC – Rámec pro mezinárodní vzdělávací stanoviska

Mezinárodní vzdělávací standardy, úvod a IES 1 – 6. Cíle a posláním mezinárodních vzdělávacích středisek.

■ Návrh regulace účetní a auditorské profese pro ČR

Studie formuluje možný návrh nového právního rámce, který by umožnil České republice vyhovět novým právním požadavkům na regulaci auditorské praxe i požadavkům rozvíjející se optimální mezinárodní praxe v oblasti regulace účetnictví.

■ Srovnávací analýza právního rámce regulace účetní profese pro Českou republiku

Shrnutí charakteristik regulačních systémů a rozbor právních systémů upravujících účetní profesi v pěti vybraných jurisdikcích, ve Velké Británii, Spojených státech, Dánsku, Irské republice a Jižní Africe, včetně příloh.

- Srovnávací studie národních kvalifikačních požadavků na profesní účetní a auditory v zemích s transformační ekonomikou
- Dotazník v souladu s IFAC
- Překlad srovnávací studie FEE: Přijetí do profese účetního a auditora

■ Vazby mezi daní z příjmů právnických osob a účetním výkaznictvím pro Českou republiku

Zpráva se zejména týká stanovení daňové základny ČR a vztahu mezi daní z příjmů právnických osob a účetním výkaznictvím.

- Vazby mezi daňovým systémem a účetním výkaznictvím v některých významných jurisdikcích
- Výhody a nevýhody oddělení daňového systému a systému účetního výkaznictví
- Možné vztahy mezi IFSR a zdanitelným příjmem v EU
- Koncepční rámec pro výpočet zdanitelného příjmu
- Porovnání navrženého systému s pravidly platnými v některých jurisdikcích a s IFSR

2. Aplikace IAS/IFRS nevěřejně obchodovatelnými společnostmi v ČR

■ Aplikace Mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS – Projekt Evropské unie

Přehled rozdílů mezi Mezinárodními standardy účetního výkaznictví a Českou účetní legislativou

Cílem publikace je snaha o rozvoj české účetní legislativy a identifikace možných oblastí přiblížení české účetní legislativy a Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IAS/IFRS). Publikace je rozčleněna do čtyř hlavních částí.

- koncepční rámec IAS/IFRS spolu s rozdíly plynoucími z porovnání české účetní legislativy (ČÚL);
- popis klíčových IAS/IFRS standardů vztahujících se k prezentaci, spolu s rozdíly plynoucími z porovnání s ČÚL;
- srovnání vybraných IAS/IFRS standardů pokrývajících některé řádky finančních výkazů;
- srovnání různých účetních politik.

■ Průzkum některých aspektů dopadu zavedení IAS/IFRS v českých nekotovaných společnostech

Provedený průzkum navazuje na úvodní analytickou studii projektu „Srovnávací studii: Přehled rozdílů mezi Mezinárodními standardy účetního výkaznictví a Českou účetní legislativou“,

kteřá byla schválena v únoru 2005. Hlavním úkolem průzkumu byla identifikace dopadů IAS/IFRS v různých typech podniků zejména v oblastech informačního systému, rozdílů mezi českými účetními předpisy a IAS/IFRS, daní, návaznosti na možný reporting vůči mateřské společnosti tzv. dvojí evidenci.

■ Kontinuální profesní rozvoj: Program celoživotního učení a kontinuální rozvoj profesní způsobilosti

Mezinárodní vzdělávací standard pro profesní účetní IES 7 s nabytím účinnosti od 1. ledna 2006. Standard ukládá českým organizacím:

- podporovat závazek celoživotního učení mezi účetními;
- usnadňovat svým členům přístup k možnostem kontinuálního profesního rozvoje a jejich zdrojům;
- zavést pro členy vzorová kritéria rozvoje a udržování profesní způsobilosti, nezbytná pro zajištění ochrany veřejného zájmu;
- monitorovat a vynucovat kontinuální rozvoj a udržování profesní způsobilosti profesních účetních.

■ Srovnávací studie vzdělávání účetních ve vybraných evropských zemích

Zpráva analyzuje a hodnotí systémy vzdělávání účetních (nikoliv auditorů) v několika evropských státech. Výběr zahrnuje jednak dlouholeté členy EU, jednak nové členské země a jednak státy, které stojí mimo EU. Zpráva je rozdělena do dvou samostatných částí.

- Srovnávací studie systému vzdělávání účetních ve vybraných evropských státech.
- Srovnání kvalifikačních systémů vybraných profesních organizací s Mezinárodními vzdělávacími standardy (IES) profesionálních účetních, které vydává Mezinárodní federace účetních (IFAC).

■ Zpráva o novém českém modelu kontinuálního profesního rozvoje (CPD)

Zpráva se zaměřuje na potřebu metody kontinuálního profesního rozvoje (Continuing Professional Development – CPD) profesních účetních v České republice na základě aktualizace odborných dovedností a znalostí, která zasahuje i do oblastí rozvoje ekonomických a podnikatelských znalostí.

- Ve zprávě se porovnává současný český systém profesních organizací (Komora auditorů ČR, Svaz účetních a Komora daňových poradců) s internetovými kompetenčními modely ACCA a AICPA.
- Porovnává současnou nabídku CPD českých organizací s nabídkou poskytovatele vzdělávacích kurzů ve Velké Británii a co do obsahu a rozsahu.
- Zpráva nabízí záznam hodnocení, který umožňuje účetním a auditorským orgánům shromažďovat, monitorovat a auditovat předložené informace, které mají odpovídat Mezinárodnímu standardu o vzdělávání IFAC (standard IES 7).

■ Srovnávací studie o stavu aplikace IAS/IFRS u nekotovaných společností v šesti evropských státech

Zpráva poskytuje výsledky analytické studie o míře rozšíření aplikace Mezinárodních účetních standardů účetního výkaznictví na nekotované společnosti. Zpráva je strukturována do následujících částí:

- úvod do problematiky rozsahu aplikace IAS/IFRS u nekotovaných společností,
- aplikace IAS/IFRS pro typy nekotovaných společností a způsobů úprav standardů pro účely jejich účetního výkaznictví a u malých a středně velkých podniků (SME),
- rozbor různého přístupu ke vztahu mezi výpočtem zdanitelného zisku a účetního zisku podle IAS/IFRS.
- použití IAS/IFRS a způsob ovlivnění výpočtu nerozděleného zisku určeného k výplatě dividend,
- podrobný rozbor situace v oblasti IAS/IFRS v evropských zemích (Velká Británie, Německo, Francie, Portugalsko, Kypr a Chorvatsko),
- shrnutí výsledků analytické studie pro Českou republiku.

Usnesení XV. náhradního sněmu KA ČR konaného dne 28. listopadu 2005 v Brně

XV. náhradní sněm Komory auditorů České republiky (dále jen „komora“) po projednání jednotlivých bodů programu podle schváleného programu jednání

a) **schvaluje podle předložených návrhů**

- zprávu o činnosti Rady komory,
- zprávu o činnosti Dozorčí komise komory,
- zprávu o činnosti Kárné komise komory,
- zprávu o hospodaření a plnění rozpočtu roku 2004,
- účetní závěrku komory za rok 2004,
- úhradu ztráty za rok 2004 z nerozděleného zisku minulých let,
- novelu Statutu komory s účinností od 1. ledna 2006,
- Směrnici pro kontinuální profesní vzdělávání auditorů s účinností od 1. ledna 2006,
- novelu Příspěvkového řádu komory s účinností od 1. ledna 2006*),
- Kárný řád komory s účinností od 1. ledna 2006,
- Směrnici komory pro vyřizování podnětů s účinností od 1. ledna 2006,
- Priority činnosti komory na rok 2006,

b) **bere na vědomí**

- zprávu Revizorů účtů komory o kontrole hospodaření za rok 2004
- průběžné výsledky hospodaření v roce 2005,

c) **zmocňuje Radu komory**

- k vyhlášení prioritních vzdělávacích témat pro rok 2006 podle nové směrnice pro KPV před její účinností,
- ke schválení vyrovnaného rozpočtu komory na rok 2006,

d) **ukládá Radě komory, Dozorčí a Kárné komisi komory**

- zajistit jednotlivé úkoly vyplývající z Priorit činnosti komory na rok 2006,

e) **ukládá Radě komory**

- zveřejnit rozpočet na rok 2006 v časopisu Auditor,
- připravit v roce 2006 zkušební internetovou verzi části KPV,
- pro sněm v roce 2006 připravit novelu směrnice pro KPV umožňující internetovou formu části KPV.

*) Pozn.: Ve znění předložené varianty 2.



Priority činnosti KA ČR v roce 2006

Priority činnosti jsou zaměřeny do oblastí: regulace auditu, řízení a kontrola kvality auditorské činnosti a komunikace s auditory a veřejností.

Rada:

- nadále sledovat vývoj novely 8. směrnice EU o statutárním auditu, zapojit se do jejího transponování do novely zákona o auditorech, popřípadě do jiných právních předpisů;
- pokračovat ve školení Mezinárodních auditorských standardů s cílem dosáhnout stavu, kdy všichni činní auditoři budou moci prokázat svoji odbornost v této oblasti;
- zapojit se do práce komisí ustanovených v souvislosti s Akčním plánem ČR v oblasti účetnictví a auditu
- nadále se podílet na činnosti FEE, IFAC, NÚR;
- pokračovat ve spolupráci s institucemi, jejichž zaměření přímo či nepřímo souvisí s auditorskou profesí;
- poskytovat metodickou podporu a umožnit vzdělávací auditorům v souvislosti s ověřováním účetních závěrek sestavených podle IFRS;
- vhodným a racionálním způsobem informovat auditorskou obec o výsledcích činnosti Rady a jejích pomocných orgánů (odborných výborů);
- spolupracovat s Dozorčí komisí a s Kárnou komisí v záležitostech, které před nás staví nový zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Dozorčí komise:

- sledovat a využívat odborné materiály FEE k zajišťování kvality auditorské činnosti;
- zaměřit se na kontroly auditorských společností a auditorů, kteří auditují emitenty veřejně obchodovaných cenných papírů;
- aktualizovat metodiku dohledu;
- věnovat pozornost aplikaci zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti;
- spolupracovat s Radou a jejími odbornými výbory při hledání metodických návodů;
- informovat v obecné formě auditorskou obec o zjišťovaných nedostatcích při kontrolách.

Kárná komise:

- sledovat a využívat odborné materiály FEE k zajišťování kvality auditorské činnosti;
- postihovat nedodržování požadavku na kontinuální profesní rozvoj auditorů;
- informovat v obecné formě auditorskou obec o případech porušení zákona a předpisů KAČR a k tomu udělených kárných opatřeních;
- zajišťovat průběžné informování veřejnosti v souladu se zákonem.

Auditoři odsouhlasili zvýšení příspěvků i změny v oblasti profesního vzdělávání

V Brně se 28. listopadu uskutečnil v pořadí již XV. sněm Komory auditorů ČR. Zúčastnila se ho necelá třetina z celkového počtu tuzemských auditorů, takže bylo nutné vyhlásit sněm jako náhradní.

V kongresovém sále hotelu Voroněž byli k vidění nejen členové rady komory v čele s doc. Vladimírem Králíčkem, ing. Jiřím Vrbou a ing. Marií Kučerovou, členové dozorčí a kárné komise se svými předsedy ing. Josefem Běloubkem a ing. Josefem Zídkem, ale i čestní prezidenti komory (prof. Vladimír Pilný, ing. Ladislav Langr a ing. Petr Kříž).

Jako hosté se sněmovního jednání zúčastnili ing. Dana Trezziová, náměstkyně ministra financí, ing. Lubomír Harna, prezident Svazu účetních, ing. Jiří Škampa, viceprezident Komory daňových poradců, ing. Eva Eliášová, viceprezidentka Slovenské komory auditorů, a ing. Alžběta Škulová, která u našich kolegů na Slovensku zastává funkci generálního sekretáře.

Úvod jednání byl poznamenán smutnou zprávou, nečekaným úmrtím ing. Radka Kosiny, který stál počátkem devadesátých let u zrodu auditorské profese, byl jedním z iniciátorů vzniku Unie auditorů, aktivně působil v Komoře auditorů a celý svůj život zasvětil účetní a auditorské problematice. Účastníci sněmu si jeho památku připomněli minutou ticha.

Program jednání XV. sněmu KA ČR byl poměrně nabitý. Přítomní auditori se totiž vyjadřovali a následně schvalovali změny hned několika profesních předpisů – Směrnice pro kontinuální profesní vzdělávání, Příspěvkového řádu, Kárného řádu a Směrnice pro vyřizování podnětů. Určitý čas si vyžádaly také příspěvky hostů, takže když ing. Petr Kříž uzavíral program svým vystoupením na téma „Nová 8. směrnice EU o auditu“, byla už téměř tma. Kdo zůstal až do konce, určitě nelitoval, protože se dozvěděl řadu zajímavých novinek.

Problematika tzv. Osmé směrnice se prolínala příspěvků v průběhu ce-

lého sněmovního jednání (mj. v referátech doc. Králíčka, ing. Trezziové nebo ing. Eliášové). Z reakcí auditorů (v sále i v kuloárech) však bylo patrné, že auditori toto téma vidí jako vzdálenější budoucnost a více je zajímají aktuální praktické otázky, zejména výše příspěvků komoře nebo rozsah a forma povinného vzdělávání.

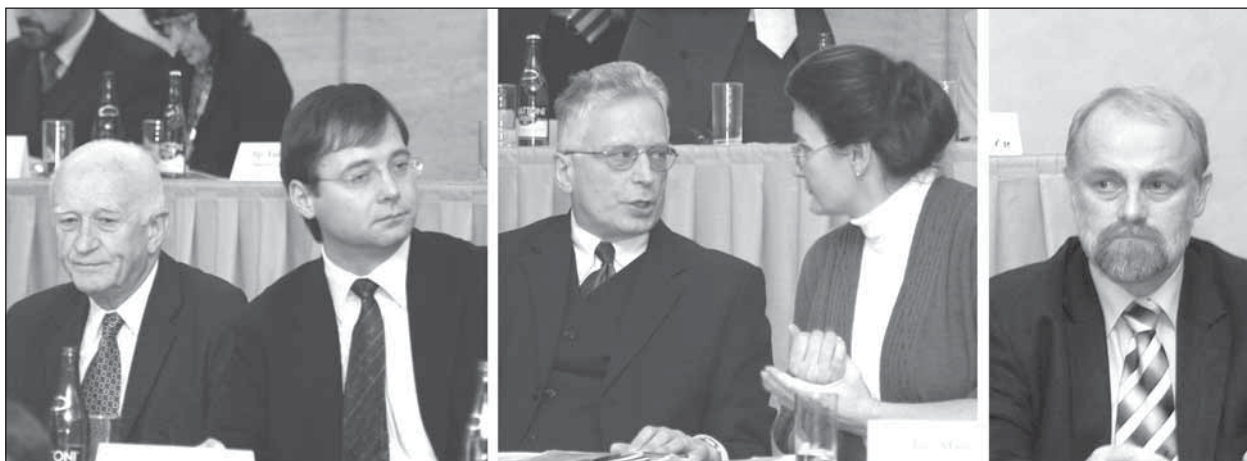
Popíšeme si ve stručnosti nejdůležitější výstupy z listopadového sněmování.

Pět hodin navíc a povinná prioritní témata

Nejdiskutovanějším dokumentem na sněmu byla nepochybně novela Směrnice pro KPV, která byla zčásti vynucena aplikací mezinárodního vzdělávacího standardu IES 7. Z novinek, které přítomným popsala předsedkyně výboru pro KPV ing. Jana Pilátová, zmíním jen ty nejdůležitější: zvýšení rozsahu vzdělávání na 40 hodin ročně a zavedení tzv. prioritních vzdělávacích témat, která může vyhlásit rada a která budou povinná – bez možnosti kom-



Přesně 418 auditorů se zúčastnilo XV. sněmu Komory auditorů ČR v kongresovém sále hotelu Voroněž v Brně. S úvodním referátem (bilancující výsledky práce rady v uplynulém roce) vystoupil prezident komory doc. Vladimír Králíček. Účastníci sněmu následně pozdravila náměstkyně ministra financí ing. Dana Trezziová (a seznámila přítomné s aktivitami ministerstva v oblasti regulace účetnictví a auditu).



Brněnského sněmu se zúčastnili i všichni tři čestní prezidenti komory: prof. Vladimír Pilný, ing. Petr Kříž (na obrázku vlevo) a ing. Ladislav Langr (vpravo). Na fotografii uprostřed jsme zastihli viceprezidenta KA ČR ing. Jiřího Vrbu (který celý sněm moderoval) v rozhovoru s kancléřkou komory ing. Marií Kučerovou.

penzace lektorskou nebo autorskou činností.

K návrhu novely Směrnice pro KPV dorazilo několik protinávrhů ještě před sněmem:

- podle ing. Ladislava Kohouta by měla mít prioritní témata rozsah minimálně 20 hodin ročně (rada doporučila),
- ing. Jiří Hofrichtr požadoval zpřesnění, aby slevu, kterou poskytuje komora auditorům a asistentům, činila minimálně 20% z běžné ceny (rada doporučila),
- ing. Jaroslav Kula požadoval úlevu z povinnosti KPV pro starší generaci (rada nedoporučila: na školeních jsou auditori seznámeni s novinkami, které nemůže nahradit dlouhodobá praxe),
- ing. Jarmila Novotná nesouhlasila s tím, aby rada stanovila rozsah, lhůtu pro splnění, lhůtu absolvování, způsob zápočtu do KPV a případně další okolnosti související s prioritními vzdělávacími tématy, a dále navrhl, aby školení tohoto typu byla bezúplatná, případně s 50% slevou a výši slevy by měl schválit sněm (rada nedoporučila).

Další připomínky byly prezentovány přímo v jednací síle, bylo jich velmi mnoho a navzájem se prolínaly. Názory, podle kterých by se mělo přijetí prioritních témat odložit o rok, případně vyčkat i se zvýšením rozsahu vzdělávání (čímž bychom se dostali do rozporu se standardem IES 7), nakonec nebyly akceptovány. Jiná diskutovaná témata – forma absolvování prioritních témat (auditorům se nelíbilo, aby formou i způsob zápočtu do KPV ur-

čovala rada) a možnost vzdělávání formou samostudia prostřednictvím internetu (s tímto nápadem přišel ing. Milan Samotný) – se nakonec promítla do schválených dokumentů, resp. směrnice a usnesení.

V souhrnu lze říci, že nejdůležitější změny ve Směrnici pro KPV (40 hodin ročně a prioritní témata) byly schváleny velkou většinou přítomných.

Příspěvkový řád: zvítězila druhá varianta

Zatímco diskuse týkající se profesního vzdělávání byla více než bohatá, očekávané připomínkování návrhů novely příspěvkového řádu se nekonalo. Ukázalo se, že když orgány komory předloží sněmu několik variant řešení, účastníci se snáze rozhodují, odpadají diskuse a dodatečné návrhy na změny.

Auditoři měli k dispozici tři návrhy řešení, s nimiž je seznámila kancléřka ing. Marie Kučerová. Když pomíneme technické úpravy (zpřesnění udělení výjimky pro placení fixního příspěvku, a kodifikovaná povinnost auditorů a společností doložit – na vyžádání – základ pro výpočet pohyblivého příspěvku), ve hře byly v zásadě jen dvě věci: výše ročního fixního příspěvku auditora, a určení sazby pohyblivého příspěvku.

První varianta vytvořená radou počítala s ročním fixním příspěvkem auditora ve výši 3500 Kč a se zavedením „minimálního povinného pohyblivého příspěvku“ ve výši 2000 Kč (při zachování sazby 0,4% ze základu).

Podle druhé varianty, která vzešla ze společného jednání orgánů ko-

mory v Uherském Hradišti, měl být fixní příspěvek zvýšen pouze na 2900 Kč ročně s tím, že se současně zvýší sazba pro výpočet pohyblivého příspěvku z 0,4 na 0,45% (bez zavádění minimální sazby pohyblivého příspěvku),

Na poslední chvíli byla účastníkům sněmu předložena třetí varianta (návrh ing. Ladislava Kohouta), jakýsi hybrid předchozích návrhů: fixní příspěvek ve výši 2900 Kč a minimální pohyblivý příspěvek 2000 Kč (při zachování sazby 0,4%).

Představa, že auditori (každý jednotlivě) budou chtít podpořit komoru fixní částkou, která by kompenzovala alespoň částečně inflaci a větší nároky, jež jsou na komoru kladeny, rychle vzala za své. Účastníci sněmu velkou většinou rozhodli o přijetí druhé varianty, která je finančně nejméně zatěžující. Každý zaplatí 25 korun měsíčně navíc, tedy ekvivalent skleničky laciného vína, případně šálku segafreda. Jednoduchými počty dospějeme k tomu, že komora díky zvýšení fixních příspěvků získá necelých 400 tisíc korun, což je z hlediska rozpočtu nepříliš významná suma.

O něco vyšší příjmy lze očekávat díky zvýšení pohyblivé části příspěvku o 0,5 promile. Tato změna logicky postihne především úspěšné OSVČ a společnosti s vyššími tržbami, čímž dojde k dalšímu „rozevření nůžek“ mezi těmi, kdo komoře neplatí pohyblivý příspěvek, příp. platí, ale v zanedbatelné výši (cca 400 fyzických osob a 50 firem), a těmi, kdo (s mírnou nadsázkou) financují činnost komory. Výstupy z činnosti komory jsou ale určeny



Přítomní auditoři si mohli vyslechnout i zajímavé referáty hostů, mj. ing. Jiřího Škampa, viceprezidenta Komory daňových poradců a ing. Lubomíra Harný, prezidenta Svazu účetních a Komory certifikovaných účetních (na snímku uprostřed). Vpravo předsedové dohledových komisí - ing. Josef Zídek z kárné komise a ing. Josef Běloušek z dozorčí komise.

všem. Pomineme-li vynucené náklady (mezinárodní závazky, povinnosti ze zákona), jsou tu i hmatatelné členské výhody (levnější vzdělávací akce, tvorba a distribuce standardů, příruček, metodických materiálů ap).

Přijetí druhé varianty příspěvkového řádu eliminovalo projednávání návrhu rozpočtu komory na rok 2006, protože ten vycházel z varianty číslo jedna (tedy s vyššími příjmy). Účastníci sněmu proto pověřili radu sestavit a schválit vyrovnaný rozpočet na rok 2006 a následně jej schválit v časopisu Auditor.

Nové profesní předpisy si vynutil Správní řád

Nejméně diskutovanými dokumenty, které XV. sněm schvaloval, byl Kárný řád a Směrnice pro vyřizová-

ní podnětů. Příprava těchto dokumentů byla vynucena ze zákona, resp. z důvodu reagovat na nový Správní řád, který bude platný od 1. ledna 2006. A účastníci sněmu nové profesní předpisy schválili bez připomínek.

Některé aspekty nových předpisů zmínili ve svých vystoupeních oba předsedové komisí – ing. Josef Běloušek (dozorčí) a ing. Josef Zídek (kárná). S podrobným výčtem změn pak přítomné seznámil místopředseda kárné komise ing. Jiří Sixta.

Z prostorových důvodů nelze na tomto místě popisovat všechny novinky, takže jen ty nejzajímavější:

- až dosud se vyřizováním podnětů a stížností na práci auditorů zabývala dozorčí komise, nově je bude primárně vyřizovat kárná komise,
- kárná komise může udělovat po-

řádkové pokuty těm, kdo ztěžují postup kárného řízení,

- když se zjistí zavinění auditora, bude muset uhradit náklady řízení.

Jaromír Dočkal

Foto autor

PS. Na listopadovém XV. sněmu komory auditorů zazněla řada velmi zajímavých myšlenek v diskusních příspěvcích i v referátech hostů.

Podstatné pasáže z vystoupení prezidenta KA ČR doc. Králíčka a viceprezidentky Slovenské komory auditorů ing. Eliášové najdete na str. 11 a 13.

Záznamy z dalších referátů (ing. Trezziové, ing. Harný, ing. Škampa, ing. Bělouška a ing. Zídky) zveřejňujeme v e-příloze tohoto čísla časopisu Auditor.



Nejvíce se diskutovalo o změnách v kontinuálním profesním vzdělávání. Ing. Jarmile Novotné (vlevo) se nelíbilo, aby formu a způsob absolvování prioritních témat určovala rada. Ing. Milan Samotný (na snímku uprostřed) navrhl kompenzovat zvýšený rozsah povinného vzdělávání možností absolvování částí vzdělávání formou samostudia prostřednictvím internetu. Obě připomínky se promítly do schválených dokumentů.

Finanční instrumenty — IAS 32

2. část

Vlastní akcie

Nákup vlastních kmenových akcií vždy představuje snížení vlastního kapitálu. Nákup, prodej/emise či zrušení vlastních akcií se nepromítá do výsledovky, vždy se jedná o kapitálovou transakci, a to včetně případných transakčních nákladů. Za vlastní akcie se považují i akcie, které drží členové konsolidačního celku. Vlastní akcie nikdy nemohou představovat aktivum.

Vlastní akcie, které společnost drží, je třeba vždy zveřejnit, ať už přímo v rozvaze nebo v příloze k účetním výkazům.

Z účetního hlediska neexistuje rozdíl mezi akciemi, které společnost odkoupila a drží, a akciemi, které společnost odkoupila a zrušila; vždy taková transakce představuje odtok vlastního kapitálu k akcionářům. Stejně tak z účetního hlediska neexistuje rozdíl mezi novou emisí akcií a re-emisí dříve odkoupených akcií; obojí představuje přítok zdrojů od akcionářů do společnosti.¹¹⁾

Opce na vlastní akcie

Podobnou metodikou jako o forwardech na vlastní akcie, které jsme diskutovali v kapitole Finanční závazek nebo kapitálový nástroj?, se vykazují i opce na vlastní akcie. Zajímavý je jen případ, kdy je sjednáno hrubé vypořádání; v případě čistého vypořádání bychom o opcích na vlastní akcie účtovali, jako kdyby se jednalo o spekulativní derivát (tj. v rozvaze by byly ve fair value a změny fair value by se účtovaly do výsledku). Pro oceňování opcí existuje řada modelů. Mezi nejznámější patří Black-Scholesův model; tato problematika však nepatří do článku, jako je tento. Čtenáře lze odkázat na knihu Wilmott, P.: *Paul Wilmott Introduces Quantitative Finance*. Wiley, New York 2004 či české publikace Jílek, J.: *Finanční a komoditní deriváty v praxi*. Grada, Praha 2005.

Bez hlubšího rozboru uvedme jen stručný přehled čtyř základních variant. U opcí je podstatné, drží-li právo na realizaci opce společnost (koupené opce) nebo druhá smluvní strana (prodané opce). Je-li sjednáno hrubé vypořádání, pak

- koupě kupní opce na vlastní akcie představuje kapitálový nástroj; zaplacená opční prémie při sjednání se účtuje proti snížení kapitálu, a rozhodne-li se společnost opci realizovat, účtuje zaplacenou realizační cenu opce proti snížení vlastního kapitálu;
- prodaná kupní opce na vlastní akcie představuje kapitálový nástroj; přijatá opční prémie při sjednání se účtuje proti zvýšení kapitálu, a realizuje-li protistrana opci, účtuje se přijatá platba proti zvýšení vlastního kapitálu;
- koupě prodejní opce na vlastní akcie představuje kapitálový nástroj; zaplacená opční prémie při sjednání se účtuje proti snížení vlastního kapitálu a rozhodne-li se společnost opci realizovat, účtuje přijaté peníze proti zvýšení vlastního kapitálu;

- prodaná prodejní opce na vlastní akcie představuje finanční závazek, neboť rozhodne-li se druhá smluvní strana svoji opci realizovat, pro společnost to představuje povinnost dodat peníze proti přijetí vlastních akcií. Přijatá opční prémie se zaúčtuje proti zvýšení kapitálu a v témže okamžiku se z kapitálu přeúčtuje do závazků současná hodnota budoucího závazku (realizační ceny opce). Dojde-li k realizaci opce, bude tento závazek vypořádán proti úbytku peněz. Nedojde-li k realizaci, celý závazek bude převeden zpět do kapitálu.¹²⁾

Kompenzace finančních aktiv a závazků

Typickým příkladem finančních nástrojů, které se vykazují v kompenzované podobě, jsou deriváty¹³⁾. Například forward na nákup 1 mil. EUR za 30 mil. CZK je nástroj, který se skládá z pohledávky v budoucnu obdržit 1 mil. EUR a závazku v budoucnu dodat 30 mil. CZK. Jedná se tak o portfolio sestávající ze dvou finančních instrumentů, které se vykazují v kompenzované podobě – deriváty se v rozvaze zachycují v reálné hodnotě, která se rovná rozdílu mezi reálnou hodnotou pohledávky a reálnou hodnotou závazku. Je-li tento rozdíl kladný, vyazuje se derivát jako finanční aktivum; je-li záporný, jako finanční závazek.

Obecné pravidlo pro kompenzaci finančních aktiv a závazků zní, že vykazovat v kompenzované podobě je možné pouze, jsou-li splněny dvě podmínky: (1) musí existovat právně vynutitelný nárok na tuto kompenzaci, (2) účetní jednotka musí vyjádřit záměr vypořádat aktivum a závazek čistě (tj. jen rozdíl jejich hodnot) anebo vypořádat jak aktivum, tak i závazek současně.

Příklad 7

- (a) Účetní jednotka může simulovat syntetické finanční nástroje sjednáním několika finančních nástrojů, které se při celkovém pohledu jeví jako jeden složený nástroj. Společnost A může například od banky přijmout fixně úročený úvěr a poskytnout třetí straně variabilně úročený úvěr ve stejné nominální hodnotě se stejným načasováním úrokových plateb a splátek jistiny. Tyto dva úvěry tak de facto simulují úrokový swap. Protože však byly sjednány s různými smluvními stranami, je pohledávka i závazek zatížen různým úvěrovým rizikem. Není možné proto tuto pohledávku a závazek kompenzovat a vykazovat jen rozdíl jejich hodnot, jako by tomu bylo v případě swapu.¹⁴⁾
- (b) Podniku může vzniknout závazek v důsledku nepříznivých událostí. Část z tohoto závazku je však kryta pojištěním. Tento závazek zaplatit za vzniklou škodu není možné kompenzovat s pohledávkou za pojišťovnou.

Kompenzace finančních aktiv a závazků připadá v úvahu v situacích, kdy se existující kontrakty vypořádávají kompenzačními kontrakty. Pokud by například podnik k existujícímu bankovnímu forwardu na nákup jistého aktiva sjednal se stej-

¹¹⁾ V tomto smyslu je třeba upozornit na souvislost z IAS 33 *Zisk na akcii*. Zisk na akcii se – zjednodušeně řečeno – počítá jako zisk dělený počtem akcií v oběhu. Vlastní akcie držené společností či členy konsolidačního celku nelze do jmenovatele tohoto zlomku zahrnout.

¹²⁾ Všimněme si, že v tomto případě – nedojde-li k realizaci opce – se nakonec objeví v kapitálu vyšší částka, než která byla vykazována před sjednáním opce. Tato částka představuje dodatečný kapitál, který vznikl tím, že společnost prodala druhé smluvní straně právo, které představovalo jistou spekulaci na budoucí vývoj cen akcií společnosti. Tím, že společnost tato „sázka“ vyšla (tj. protistrana opci nerealizovala), získala společnost dodatečný kapitál (ve výši přijaté opční prémie a „ušetřeného“ úroku ze závazku, který nemusel být uhrazen).

¹³⁾ Výjimkou jsou deriváty na vlastní akcie, které jsou předmětem speciální úpravy, jak jsme diskutovali v kapitole Finanční závazek nebo kapitálový nástroj? Dále jsou z dílky IAS 32 a 39 vyloučeny některé deriváty, např. některé sjednané budoucí dodávky nefinančních položek, či deriváty spadající pod IFRS 2. Dále se do rozvahy nemusí v reálných hodnotách promítat některé deriváty vložené do hostitelských, např. leasingových smluv (blíže viz IAS 39).

¹⁴⁾ Lze si představit hypotetickou situaci, že společnost od banky přijme fixně úročený úvěr a poskytne bance variabilně úročený úvěr, přičemž oba úvěry mají stejné načasování úrokových plateb a splátek jistiny. V této situaci lze připustit, že by bylo možné tuto pohledávku a závazek zkompenzovat a vykazovat jen syntetický nástroj; tato transakce však nemá valný smysl, neboť patrně bude levnější s bankou sjednat úrokový swap jako jeden nástroj rovnou.

nou bankou forward na prodej téhož aktiva ve stejném objemu za stejnou částku ke stejnému budoucímu okamžiku, de facto tak s bankou dojednal ukončení původního forwardu. Je-li tato kompenzace právně vynutitelná, je možno oba kontrakty v rozvaze zkompenzovat na nulu.

Požadavky na zveřejnění (poprvé) – stávající dikce IAS 32

Požadavky na zveřejnění informací o finančních nástrojích jsou poměrně rozsáhlé, neboť je aplikují všechny účetní jednotky, tedy i banky a finanční instituce. Výrobní a obchodní podniky však taktéž operují z řadou finančních instrumentů; kromě pohledávek a závazků, nákupů a emisí dluhopisů či akcií se stále ve větší míře obchoduje s deriváty, a to jak s bankovními (OTC, mimoburzovními), tak i s burzovními, a dokonce i s deriváty na vlastní akcie. Často též dochází k emisím dluhopisů.

Informace o finančních nástrojích obvykle nelze zveřejňovat pro každý jednotlivý nástroj; je však třeba nástroje konzistentně rozdělit do kategorií nástrojů s podobnými charakteristikami a informace podávat pro každou skupinu samostatně. Struktura těchto skupin není pevně předepsána; v každé účetní jednotce bude individuální.¹⁵⁾

IAS 32 obecně rozlišuje čtyři typy rizika.

- (1) *Tržní riziko* sestává z rizika kurzového, úrokového rizika reálné hodnoty (tj. rizika, že reálná hodnota nástroje se změní z titulu změn tržních úrokových sazeb; např. při růstu tržních úrokových sazeb klesá reálná hodnota bezkuponových dluhopisů) a cenového rizika (rizika, že reálná hodnota finančních nástrojů se změní z titulu změny tržních cen, ať už díky specifikům konkrétního nástroje, specifikům emitenta nebo celého trhu).
- (2) *Úvěrové (kreditní) riziko* je riziko selhání dlužníka v úhradě svých závazků. Některé nástroje lze považovat za tzv. bezrizikové – obvykle se jedná o vládní dluhopisy stabilních zemí (nikoliv všech, připomeňme např. argentinskou krizi z let 2001/2 či mexickou „tequilla“ krizi z let 1994/5). Ani pohledávky za bankami nelze považovat za zcela bezrizikové.
- (3) *Likviditní riziko* (též označované jako *riziko financování*) je riziko nemožnosti vypořádat závazky vyplývající z finančních nástrojů díky nemožnosti promptního prodeje finančního nástroje za cenu, která je blízko její reálné hodnotě.
- (4) *Úrokové riziko cash flow* představuje riziko změny výše peněžních plateb díky pohybu tržních úrokových sazeb. Typickým příkladem je emitovaný variabilně úročený dluhopis – dluhopis, který nese např. vždy ke konci kvartálu kupón, jehož výše se odvíjí od 3M PRIBORu platného k začátku kvartálu. Díky tomuto variabilnímu kupónu je reálná hodnota těchto dluhopisů stabilní; expozice vůči úrokovému riziku reálné hodnoty je malá, trvá vždy pouze během tří měsíců mezi fixací úrokové sazby určující výši kupónové platby na začátku kvartálu a jejím vyplacením na konci. Existuje však úrokové riziko cash flow.

Politika řízení rizik. Každá účetní jednotka je vystavena rizikům spojeným s finančními instrumenty; snad leda kdyby žádné finanční instrumenty neměla. Vždy se do přílohy k účetním výkazům připojuje kapitola, kde je třeba vysvětlit, kterým finančním rizikům je společnost vystavena a jakým způsobem tato rizika sleduje, řídí a zajišťuje; jak čelí jejich koncentraci, zdali požaduje/poskytuje záruky a kolaterály na krytí úvěrového rizika apod. Předmětem diskuse by měla být přinejmenším rizika uvedená v bodech (1) až (4); případně, pokud existují, i rizika další (může jít např. o politické faktory apod.)

Příklad 8. V části věnované politice řízení rizik lze například uvést:

Dolarové pohledávky a závazky se seskupují do tříd s blízkými daty splatnosti a srovnatelným úvěrovým rizikem; 80 % otevřené dolarové pozice se zajišťuje prostřednictvím forwardů. Měnové riziko vyplývající z očekávaných dolarových tržeb se ze 75 % přenáší na dodavatele tak, že se dodavatelské smlouvy sjednávají taktéž v dolarech. Úvěrové riziko vyplývající z rizika, že odběratelé neuhradí své závazky, se eliminují (a) sjednáváním měsíčního vypořádání pohledávek a závazků, (b) pomocí záruk třetích stran, (c) úvěrovým pojištěním.

Tyto obecné údaje je třeba dále konkretizovat. K uvedeným kvalitativním informacím¹⁶⁾ se doplňují další, nejlépe kvantitativní, podle požadavků pro specifické informace vztahující se k jednotlivým typům rizik.

Povaha a charakter finančních nástrojů. Kromě věcného popisu je třeba pro nástroje, které jsou předmětem některého z rizik (1) – (4), zveřejnit mimo jiné např.

- jmenovité hodnoty derivátů;
- data splatností, expirací či realizací finančních nástrojů;
- možnosti předčasného splacení;
- smluvně sjednané možnosti směny jednoho finančního nástroje za jiný (tzv. konverzní opce) a jejich podmínky,
- očekávané načasování cash flow spojených s finančními nástroji, splátkové kalendáře apod.,
- úrokové sazby spojené s finančními nástroji, dividendové či jiné podobné platby a jejich načasování,
- přijaté a poskytnuté zástavy a kolaterály,
- denominace v jiných měnách, než je funkční měna¹⁷⁾ společnosti,
- další speciální charakteristiky finančních nástrojů,
- informace, proč se účetní klasifikace finančního nástroje liší od jeho právní formy apod.

Zajišťovací operace. Zajišťovací účetnictví (*hedge accounting*) je předmětem podstatné části IAS 39. IAS 32 specifikuje pouze požadavky na zveřejnění. Kromě věcného popisu zajišťovacích vztahů¹⁸⁾ je třeba zveřejnit

- (a) popis zajišťovacích nástrojů a jejich reálné hodnoty, popis zajišťovaných rizik (odtud by mělo být patrné, která existující rizika nejsou předmětem zajištění)¹⁹⁾;
- (b) v případě zajištění cash flow (*cash flow hedging*) očekávané načasování zajišťovaných cash flow a očekávané časové

¹⁵⁾ O možných strukturách se lze dobře inspirovat v účetních závěrkách bank vykazujících podle IAS/IFRS nebo US GAAP, které jsou obvykle dostupné na internetu.

¹⁶⁾ Na tomto místě je třeba upozornit, že by podniky neměly podceňovat kvantitativní informace a důsledně je uvádět. Rozšířila se totiž praxe, že se o „řízení rizik“ dlouze obecně píše, avšak číselné údaje chybí. Pokud by například podnik tvrdil, že z 80 % má dolarové závazky v jistém pásmu dob splatnosti kryté dolarovými pohledávkami a že zbylých 20 % nezajišťuje, protože to díky malému objemu nemá cenu, je dobře příslušné částky uvést do tabulky. Pokud se pouze obecně píše a chybí kvantitativní údaje, může uživatel výkazů nabytý dojem, že podnik riziku, kterému je vystaven, nevěnuje dostatečnou pozornost. Připomeňme zde obrovské ztráty, které českým podnikům způsobil neanticipovaný pokles kursu dolaru z úrovně 40 CZK/USD na 20 CZK/USD.

¹⁷⁾ Podle IAS 21 je funkční měnou měna primárního ekonomického prostředí, ve kterém účetní jednotka operuje; v případě českých podniků většinou CZK, někdy však také EUR (a výjimečně USD).

¹⁸⁾ V rámci zajišťovacího účetnictví může docházet (a) k porušení jinak obecně závazných oceňovacích principů; může například dojít k porušení principu LCM (*Lower of Cost or Market*) oceňování zásob, který ukládá oceňovat zásoby nižší částkou z pořizovací a tržní hodnoty, a (b) kumulaci zisků a ztrát ze zajišťovacích derivátů ve vlastním kapitálu (tedy mimo výsledek). Proto IAS 39 požaduje detailní formální dokumentaci zajišťovacích vztahů, mj. identifikaci zajišťovaných a jak retrospektivní, tak i principiální budoucí vysokou efektivitu zajištění.

¹⁹⁾ Část přílohy věnovaná zajištění (hedgingu) by měla být předmětem obzvláště velké pozornosti auditorů. Často se lze v této souvislosti v závěrkách setkat s větou typu *společnost sjednává deriváty, které poskytují účinné ekonomické zajištění, avšak tyto nesplňují přísná klasifikační pravidla pro zajišťovací deriváty ve smyslu IAS 39*. Ve skutečnosti se téměř vždy jedná o deriváty spekulativní. Pokud by to měla být pravda, nic společnosti nebrání uvést veškeré údaje, jako by o zajišťovací deriváty šlo, popsat zajišťovanou položku, zajišťované riziko, zajišťovací nástroj a uvést, že efektivita tohoto nástroje byla třeba 70 %, a ukázat, jak např. změna reálné hodnoty zajišťované položky v rámci zajištění reálné hodnoty byla ze 70 % kompenzována změnou reálné hodnoty „zajišťovacího“ derivátu; jen tak lze věrohodně argumentovat, že uvedená věta není lež. Taková situace může nastat například při zajišťování reálné hodnoty zásoby topného oleje for-

okamžiky, kdy se mají promítnout do výsledovky. Pokud by předmětem zajištění bylo např. kurzové riziko vyplývající z plánovaného nákupu zařízení v cizí měně, k cash flow dojde v okamžiku nákupu; to je však rozvahová operace, která se ve výsledovce neprojeví.

- (c) popis transakcí, o kterých se očekávalo, že s velkou pravděpodobností nastanou a byly předmětem zajištění cash flow, avšak nyní to vypadá, že pravděpodobně nenastanou,
- (d) částku z přecenění cash flow derivátů kumulovanou za období mimo výsledovku ve speciálním fondu ve vlastním kapitálu (někdy bývá tato položka nazývána jako *rezerva na zajišťovací instrumenty* či *fond z přecenění zajišťovacích instrumentů*); částku, která byla z tohoto fondu zúčtována do výsledovky a částku, která vstoupila do pořizovacích cen nefinančních aktiv²⁰⁾.

Úrokové riziko. Je třeba popsat, které finanční nástroje jsou vystaveny úrokovému riziku reálné hodnoty (např. fixně úročené dluhové nástroje), které úrokovému riziku cash flow (např. variabilně úročené dluhové nástroje) a které nejsou přímo úrokovému riziku vystaveny (např. akcie). Dále je třeba popsat data splatností a data fixací úrokových sazeb v případě variabilně úročených nástrojů. Též se zveřejňují efektivní úrokové sazby; efektivní úroková sazba reprezentuje „průměrnou“ časovou hodnotu peněz a uživatel účetních výkazů má tak mít možnost srovnat efektivní úrokové sazby s tržními. Finanční nástroje vystavené úrokovému riziku se doporučuje členit do kategorií podle dat splatnosti (nebo pravidelné fixace úrokových sazeb) do jednoho, dvou, tří, čtyř, pěti a více než pěti let od data rozvahy. Někdy je vhodné do přílohy uvést i kvantifikaci efektu změn tržních úrokových sazeb – lze např. uvést tabulku změn reálných hodnot nebo cash flow při hypotetickém posunu výnosové křivky např. o 10, 50, 100 atd. basických bodů.

Úvěrové riziko. Předmětem zveřejnění je maximální expozice vůči úvěrovému riziku bez uvážení záruk a kolaterálů. Tato maximální expozice může odpovídat celkovému objemu vykázaných pohledávek; může být však také významně vyšší – např. sjednává-li společnost úvěrové deriváty či smlouvy s vloženými úvěrovými deriváty, poskytuje záruky apod. Dále se zveřejňují informace o koncentracích úvěrového rizika, například pokud by účetní jednotka měla významný objem pohledávek za jedním dlužníkem či za skupinou dlužníků s podobnými rizikovými charakteristikami. Tyto společné rizikové charakteristiky mohou být teritoriálního typu, jako např. dlužníci z nestabilní ekonomiky či politicky nestabilního regionu, nebo odvětvového typu, jako např. významný objem pohledávek za stavebními firmami. Tyto pohledávky mohou být ohroženy jako celek v případě recese stavebnictví, růstu cen surovin, politických rozhodnutí apod. Na tomto místě lze doporučit kategorizaci pohledávek přinejmenším podle segmentů, za které se vykazuje podle IAS 14.

Příklad 9. Úvěrovému riziku je vystaven každý podnik, který vykazuje nějakou pohledávku. Obvykle není možné přímo do přílohy uvést přesnou strukturu pohledávek; jednoznačně však lze doporučit, aby podniky do přílohy zařadily přinejmenším tabulku, kde své dlužníky seřadí do rizikových skupin (např. banky, státní úřady a vláda, obce, velké nadnárodní společnosti,

drobní odběratelé, podniky ve skupině apod., dále pak v členění podle dob splatnosti) a za každou skupinu zveřejní objem pohledávek a též koncentraci pohledávek za jedním, dvěma či např. třemi největšími dlužníky v každé skupině.

Reálná hodnota. Mnohé finanční nástroje nejsou v rozvaze uvedeny v reálných hodnotách. Jedná se např. o skupinu půjček a pohledávek či investic držných do splatnosti; ty jsou v rozvaze vykázány v tzv. naběhlé hodnotě, neboť se o nich účtuje metodou efektivní úrokové míry. Tato naběhlá hodnota se však může od reálné hodnoty výrazně odlišovat; do reálné hodnoty se promítají tržní fluktuační úrokových sazeb či měnící se rizikovost dlužníka, zatímco do naběhlé hodnoty se tyto faktory promítat nemusejí. IAS 32 požaduje do přílohy uvést srovnávací tabulku účetních a reálných hodnot těchto nástrojů. V případě některých nástrojů však reálnou hodnotu není možné spolehlivě stanovit; typicky se jedná o nekotované akcie a deriváty na nekotované akcie, které se podle IAS 39 vykazují v pořizovací ceně. Není-li možné jejich reálnou hodnotu spolehlivě určit, je třeba zdůvodnit proč a uvést alespoň odhad intervalu, ve kterém se nejspíše reálná hodnota pohybuje.

Je třeba též popsat metody, pomocí kterých byla reálná hodnota stanovena. Nejspolehlivějším zdrojem reálných hodnot je aktivní trh; řada nástrojů, jako např. mimoburzovní deriváty, se oceňují pomocí modelů. V příloze je třeba rozlišit, které reálné hodnoty byly určeny na základě údajů z kotovaných trhů a které byly kalkulovány pomocí oceňovacích technik. Pro oceňovací techniky je třeba uvést předpoklady a parametry, které byly použity jako vstupy oceňovacích modelů. Pokud by změna parametrů či předpokladů modelu měla významný efekt na výsledné ocenění, je třeba tento efekt v příloze kvantifikovat.

Dále je třeba do přílohy uvést, jaká částka reálné hodnoty, jež byla kalkulována pomocí modelů, se během období promítla do výsledovky.

Příklad 10. V příloze může stát následující odstavec: *Společnost drží opce na akcie společnosti X klasifikované jako opce k obchodování (tj. spekulacní). Jejich reálná hodnota ve výši x byla kalkulována pomocí Black-Scholesova modelu; jeho vstupy byly převzaty z veřejně publikovaných zdrojů (úrokové sazby ČNB, burzovní kotace). Volatilita byla odhadnuta na základě historické volatility na 30 %. Do výsledovky se promítla takto kalkulovaná fair value z přecenění opcí na reálnou hodnotu ve výši x.*

Další zveřejnění. Další požadavky na zveřejnění se týkají povahy finančních aktiv, které byly nebo naopak nebyly vyřazeny z rozvahy (např. v rámci repo obchodů, zápůjček cenných papírů, sell-and-buy-back operací) a souvisejícími riziky; zástav a kolaterálů; složených finančních nástrojů s vloženými deriváty; informace o tom, na která finanční aktiva (a závazky) byla aplikována opce na reálnou hodnotu; informace o reklasifikacích finančních nástrojů mezi kategoriemi (např. prodeje investic zařazených do kategorie investic držných do splatnosti a související aplikace tzv. *tainting rule*²¹⁾); objemy vykázaných úrokových výnosů a nákladů z finančních aktiv a závazků, které nepatří do kategorie finančních nástrojů oceňovaných reálnou hodnotou s výsledkovým přeceňováním (*at fair value through profit or loss*); částku přecenění finančních aktiv určených k prodeji (*available for sale*) účtovanou v daném

wardem na naftu či jinou komoditu, jejíž tržní cena je s cenou topného oleje výrazně zkorelována. Skutečný zajišťovací vztah je ve skutečnosti však ještě více: nejen, že je vysoce efektivní (alespoň z 80 %) při retrospektivním pohledu, ale i principiálně do budoucna: zajištění znamená, že ať se s rizikovou proměnnou (např. kursem, cenou komodit apod.) do budoucna stane cokoli, ať dojde k extrémnímu výkyvu nahoru či dolů anebo nikoliv, zajištění bude stále vysoce efektivní. Prokázat tuto principiální efektivitu však není možné v příloze k účetním výkazům; k tomu slouží dokumentace zajišťovacího vztahu, kterou požaduje IAS 39. Je třeba upozornit, že v praxi se vedení podniků před akcionáři, burzou a věřiteli často snaží derivátovou spekulaci a související riziko ztratit maskovat.

²⁰⁾ IAS 39 v případě zajištění cash flow ukládá, že rozdíl z přecenění zajišťovacích derivátů se kumulují ve speciálním fondu ve vlastním kapitálu až do chvíle, kdy zajišťovaná položka ovlivní výsledovku – je-li např. předmětem zajištění fixace úroku z úvěru, který má být sjednán v budoucnu, je okamžikem, kdy tento zajišťovaný úvěr ovlivní výsledovku, okamžik, kdy se účtuje úrokový náklad. Je-li však předmětem zajištění nefinanční položka, jako např. hmotné aktivum, IAS 39 dává účetní jednotce možnost volby – buď zachovat fond ve vlastním kapitálu a zúčtovat jej do výsledovky, když zajišťovaná položka ovlivní výsledovku (tj. když se účtují odpisy hmotného aktiva), anebo jej jednorázově zrušit proti pořizovací ceně tohoto aktiva. Všimněme si, že výsledkový efekt pak bude stejný.

²¹⁾ Tzv. *tainting rule* IAS 39 popisuje jako zákaz klasifikace jakýchkoliv finančních aktiv jako investic držných do splatnosti, jestliže během finančního roku nebo dvou předcházejících finančních let společnost prodala nebo reklasifikovala do jiné kategorie více než nevýznamnou část investic držných do splatnosti (s některými výjimkami, viz IAS 39 odst. 9 a IAS 39 odst. 52).

období do vlastního kapitálu a částku zúčtovanou z vlastního kapitálu do výsledovky; částku vykázaného úrokového výnosu z pohledávek, k nimž se tvořily opravné položky; opravné položky a snižování hodnoty (tzv. *impairment*) finančních aktiv; úvěrová selhání a úvěrové události.

Požadavky na zveřejnění (podruhé) – nová úprava IFRS 7

IFRS 7 *Finanční nástroje: zveřejňování* je v současné době nejnovějším standardem; byl přijat v srpnu 2005 a účinný bude od roku 2007. IFRS 7 vyjímá problematiku zveřejňování informací o finančních nástrojích z dílky IAS 32 a rozpracovává ji hlouběji. Současně se s účinností IFRS 7 ruší IAS 30 *Zveřejňování v účetních závěrkách bank a podobných finančních institucí*. Mnohé požadavky IFRS 7 se budou týkat pouze bank; přesto přináší i některé nové prvky, které postihnou široké spektrum účetních jednotek. Obecně lze říci, že s přijetím IFRS 7 se část přílohy věnovaná finančním nástrojům ještě rozšíří; větší důraz bude kladen na kvantitativní informace. V důvodové zprávě (*basis for conclusions*) lze mezi řádky vyčíst, že podávání pouze kvalitativních informací (rozumějme: pouhé povídání o rizicích a jejich řízení) není dostačující. Ačkoliv by si IFRS 7 zasloužil zpracování v samostatném článku, uvedme zde alespoň jeho některé z otázek, kterým se věnuje.

Kvantitativní údaje. Pro každý typ finančního rizika, kterému je účetní jednotka vystavena, se zveřejní údaje o velikosti této rizikové expozice. Tyto údaje mají být převzaty z vnitřního reportingu společnosti, pomocí kterého rizikovou expozici monitoruje vedení společnosti. Dále je třeba uvést data o koncentraci těchto rizik.

Úvěrové riziko. Více údajů (opět hlavně kvantitativních) o úvěrovém riziku; mimo jiné úvěrovou kvalitu pohledávek před splatností, které nebyly dosud předmětem snížení hodnoty, objem finančních aktiv, které by byly po splatnosti anebo předmětem snížení hodnoty, avšak jejichž smluvní podmínky byly změněny (např. navýšení nominálu pohledávky kompenzované prodloužením doby splatnosti); přesnější vykazování struktury pohledávek po splatnosti, odhad jejich reálných hodnot²².

Kolaterály a zástavy. Bude třeba lépe popsat kolaterály a zástavy, zveřejnit jejich reálnou hodnotu, jejich likviditu a politiku pro konverzi těchto zástav a kolaterálů na peníze či jejich jiné použití, nejsou-li dostatečně likvidní.

Likviditní riziko. Bude se detailněji zveřejňovat struktura dob splatností pohledávek a závazků a bude nutné uvádět politiku řízení likviditního rizika.

Citlivostní analýza. V příloze k účetním výkazům se bude uveřejňovat analýza citlivosti na různé typy tržního rizika. Bude třeba do přílohy uvést rozbor, jak by se změnila výsledovka a vlastní kapitál, kdyby došlo ke změnám tržních faktorů, cen komodit, úrokových sazeb, kursů apod. Tato analýza by měla ukázat, co se *mohlo stát* v tomto účetním období, *kdyby* se tržní faktory vyvíjely odlišně, a umožnit tak anticipovat objem potenciálního rizika do budoucna.

Poznámka. Citlivostní analýza by měla pomoci odhalit například některé „zajišťovací“ deriváty, které jsou ve skutečnosti spekulativní; smyslem zajištění je, aby vykazované výsledky byly stabilní, ať se s podkladovou proměnnou děje cokoliv, a citlivost na změny této proměnné je tak malá nebo nulová. V případě spekulativních derivátů je však citlivost výrazná.

Od citlivostní analýzy si autor tohoto textu slibuje mnohé. Zejména v době, kdy se intenzivně diskutuje o problematice zajišťování bankovního portfolia běžných účtů, její efektivitě a některých souvisejících problémech. Citlivostní analýza by

měla vlastně být simulační studií, co by se stalo, kdyby došlo k menším či větším výkyvům úrokových sazeb či co by se s bankovním portfoliem stalo, kdyby se prostředí s relativně stabilními úrokovými sazbami rozkolísalo.

Tato analýza bude rovněž mimořádně zajímavá v podnikové sféře. Nezdíka se stává, že podniky se řízení finančního rizika nevěnují s dostatečnou obezřetností a v podstatě spoléhají na to, že se „nic razantního nestane“ a někdy mají pocit, že „když se ještě nic nestalo, vše je v pořádku a ani není třeba o rizicích nějak významně psát“. Opak je však pravdou; že se nic nestalo, neznamená, že riziko neexistuje. Zpracování citlivostní analýzy by mohlo řadu podniků v plné šíři upozornit, co se mohlo stát, kdyby neřízené riziko projevilo svoji plnou sílu. Mělo by se také v číslech ukázat, je-li skutečně pravdivá věta z přílohy, že některé riziko je považováno za nevýznamné, či nikoliv. Bude také zajímavé sledovat, jak se změní část přílohy věnovaná řízení a kvantifikaci finančního rizika v závěrkách před aplikací IFRS 7 a v závěrkách po jeho aplikaci; mohlo by se ukázat, že řada podniků neříkala plnou pravdu (a její prohlášení o shodě s IFRS tak nebylo pravdivé, neboť zveřejnění a popis všech podstatných rizik je již nyní požadavkem IAS 32), tvrdila-li, že některá rizika jsou nevýznamná, a spoléhala na to, že se nic vážného nestane. Kvantifikaci (a tedy významnost) skutečně hrozícího rizika ukáže (snad) až citlivostní analýza.

Opce na reálnou hodnotu. Novela IAS 39 účinná od roku 2005 dala účetním jednotkám možnost klasifikovat libovolné finanční aktivum nebo závazek do kategorie finančních nástrojů oceňovaných reálnou hodnotou s výsledkovým přeceňováním. Zejména aplikace této možnosti na finanční závazky se stala předmětem kontroverzí a komplikuje proces přejímání standardů IFRS do evropské legislativy²³. IFRS 7 přichází s velkými požadavky na zveřejnění těchto finančních nástrojů, na které byla tato možnost použita; objevují se detailnější požadavky na zveřejnění vykázaných výnosů z poklesu reálné hodnoty finančních závazků, které nelze připsat změně tržních faktorů (např. úrokových sazeb) a které odpovídají zvýšení vlastního úvěrového rizika.

Poznámka. Požadavky na zveřejnění některých podstatných informací však nenajdeme ani v IAS 32 ani v IFRS 7. Jedná se například o informaci, proč byl ukončen zajišťovací vztah. I z hlediska auditu je důležité dávat velký pozor a sledovat zajišťovací vztah, který během své existence „přestal být efektivní“ a byl proto ukončen; zajišťovací vztahy již při návrhu a dokumentaci musí být strukturovány tak, aby jejich vysoká míra efektivity byla principiální, tj. aby šlo o *zajištění*, tedy jistotu, že ať se stane s podkladovou proměnnou cokoliv, účetní jednotka má *jistotu* ohledně budoucnosti. Pokud se vyskytne zajišťovací vztah, který přestal být během své existence efektivní, znamená to, že tato možnost musela být již v dokumentaci zajišťovacího vztahu anticipována a sledována velmi nepravděpodobnou (jako např. snížení dlouhodobé vysoké korelace mezi cenami příbuzných komodit, přičemž jedna se zajišťuje a zajišťovací derivát má druhou jako podklad apod.). Jinak vždy vzniká otázka, zdali byl tento „zajišťovací“ vztah navržen správně, jedná-li se skutečně o zajištění a neměl-li být příslušný derivát již od začátku klasifikován jako derivát k obchodování (spekulativní). To by pak odpovídalo zpětné opravě chyby podle IAS 8 a přinejmenším otvíralo otázku, zdali skutečným smyslem „zajišťovacího“ vztahu nebylo spíše vylepšit výsledek odkladem ztráty z derivátů mimo výsledovku do fondu ve vlastním kapitálu anebo jinak zakázané nadhodnocení účetních hodnot aktiv.

RNDr. Ing. Michal R. Černý
Vysoká škola ekonomická Praha

²² Připomeňme, že reálná hodnota pohledávky je částka, za kterou by bylo možné pohledávku v nespřízněné transakci prodat. Neříká se zdůrazňovat, že reálné hodnoty řady pohledávek mohou být velmi vzdálené jejich nominálním či naběhlým hodnotám.

²³ Je však třeba konstatovat, že Rada pro mezinárodní účetní standardy na vině není. Možnost vykazovat finanční aktiva a závazky v reálné hodnotě a přeceňovat je výsledkově zjednodušuje vykazování zajišťovacích vztahů. Je-li zajišťovaná položka (např. finanční závazek) vykazována v rozvaze v reálné hodnotě a přeceňována do výsledku a zajišťovací derivát taktéž, dochází ve výsledovce k přirozené kompenzaci a není třeba aplikovat pravidla zajišťovacího účetnictví. Na druhou stranu však aplikace opce na reálnou hodnotu na finanční závazky znamená, že společnost vykazuje výnos ze snížení hodnoty svého závazku z titulu zvýšení vlastní úvěrové rizikovosti.

**Z vystoupení prezidenta komory
doc. Ing. Vladimíra Králíčka, Csc.**

Ke stěžejním aspektům naší práce

Nechci se zabývat rozsáhlým textem Zprávy o činnosti volených orgánů KA ČR a komentovat všechny činnosti, kterými jsme se na zasedáních výborů, komisí, prezidia i rady zabývali. Rád bych však zmínil ty aspekty naší práce, které považuji – z mého subjektivního pohledu – za stěžejní.

Komora se podílí (byť zdánlivě z velké vzdálenosti a nepřímě) na globálním legislativním procesu svými připomínkami k četným materiálům, které nám zasílá jak IFAC, tak i FEE. Nová směrnice o statutárním auditu je typickou ukázkou poměrně složitého vyjednávání a přesvědčování těch, kteří o definitivním znění právní normy rozhodují. Myslím si, že komora zde splnila svůj úkol. Větší část práce, tedy pozitivní ovlivnění legislativy v České republice, nás však ještě čeká.

Za velký úspěch považuji vše, co se komoře podařilo ve vztahu k prosazení a implementaci mezinárodních auditorických standardů. Překlad Příručky mezinárodních auditorických standardů – verze 2005, je-

jí distribuce na cédéčkách všem auditorům a následné vydání tištěné verze za velmi přijatelnou cenu v počtu přibližně 500 kusů, to je počin hodný poděkování všem, kteří se o to osobně zasloužili. Jen na okraj, další zájemci o tištěnou verzi, tedy ti, kteří si ji zapomněli objednat, mají bohužel smůlu. Náklad, který jsme proti objednávkám o něco zvýšili, je dnes prakticky již zcela rozebrán.

Na ISA logicky navazuje zpracování a vydání nového manuálu pro audit v podnikatelském prostředí. Přes určité problémy se podařilo celou záležitost manuálu dotáhnout do takové fáze, že je vysoce pravděpodobná distribuce cédéček, která budou obsahovat tento manuál, v posledním letošním čísle časopisu Auditor. O životaschopnosti tištěné verze tohoto manuálu opět rozhodnete svými objednávkami. I zde mé poděkování patří všem, kteří se o výrobu této tolik poptávané příručky zasloužili.

Chronickým problémem je vzdělávání auditorů, přesněji řečeno kontinuální profesní vzdělávání. Zde se



„Takové výzvy, jakými jsou mezinárodní účetní standardy, účetnictví pro malé a střední podniky a především mezinárodní auditorické standardy, se neopakují pravidelně, ani se stejnou rozhodností či intenzitou. Je jim tedy zapotřebí čelit ihned,“ zdůraznil doc. Vladimír Králíček.

STRUČNÉ VÝSLEDKY Z JEDNÁNÍ

Přijaté změny v oblasti profesního vzdělávání

- zvýšení rozsahu KPV z 35 na 40 hodin za kalendářní rok (rozsah se krátí podle data zápisu nebo z důvodu pozastavení činnosti),
- zpřísnění podmínek pro auditory, kteří delší dobu nevykonávali auditorskou činnost a vracejí se do profese (rozsah vzdělávání 60 hodin za kalendářní rok – nelze alikvótně krátit dle data opětovného zápisu nebo uplynutí lhůty pro pozastavení oprávnění),
- pravomoc rady stanovit pro každý kalendářní rok prioritní vzdělávací téma, které bude povinné a nelze je kompenzovat náhradní formou; rada stanoví rozsah školení (nejméně 20 hodin ročně) a lhůtu pro splnění,
- stanovení sankcí při neplnění povinností vyplývajících ze Směrnice pro KPV: zveřejňování seznamu „hříšníků“, předávání případů kárné komisi,
- komora poskytuje auditorům a asistentům slevu minimálně 20% z běžné ceny, vycházející z nákladů spojených s přípravou a realizací akcí KPV,
- zpřesnění zápočtu odborné publikační činnosti do stanoveného rozsahu KPV (minimálně tři normostrany publikovaného textu, každou normostranu lze započítat do KPV jednou hodinou),
- změny nabývají účinnosti od 1. 1. 2006.

Přijaté změny v příspěvkovém řádu

- roční fixní příspěvek auditora se zvyšuje o 300 na 2900 Kč,
- sazba pohyblivého příspěvku je stanovena na 0,45 % z příjmů za auditorické služby bez DPH dosažených v předcházejícím kalendářním roce,
- auditor nebo auditorská společnost je povinna na vyžádání kontrolního orgánu komory doložit základ pro výpočet pohyblivého příspěvku,
- zpřesňují se podmínky pro udělení výjimky z placení fixní části příspěvku (místo 2900 jen

500 Kč), udělení výjimky je podmíněno pozastavením oprávnění auditora k poskytování služeb.

Novinky v kárném řádu

- podněty, resp. stížnosti na práci auditorů, bude primárně řešit kárná komise a nikoli dozorčí, jak tomu bylo dosud,
- kárná komise může při kárném řízení člena, který nespolupracuje, penalizovat,
- když se kárné řízení uzavře a zjistí se zavinění auditora, podle správního řádu je nutné po tomto auditorovi vymáhat náklady řízení.

FAKTA O XV. SNĚMU KOMORY AUDITORŮ ČR

Účast

Patnáctého sněmu KA ČR v Brně se zúčastnilo 418 auditorů (přímo nebo v zastoupení). K vyhlášení řádného sněmu byla potřeba přítomnost třetiny všech auditorů zapsaných k 28. 11. 2005. Protože celkový počet auditorů činil k tomuto datu 1278 (a třetina = 426), bylo nutné vyhlásit náhradní sněm.

Komise

Dohled nad korektním průběhem sněmu měly tradičně mandátová komise, návrhová komise a ověřovatelé zápisu. Složení bylo následující: mandátová komise – ing. Tomáš Brumovský, ing. Pěva Pokorná, ing. Jana Pilátová, ing. Petr Ryneš a ing. Marta Pajunčková, návrhová komise – JUDr. Antonín Husák, ing. Ivana Pilařová a ing. Jiří Fikar, ověřovatelé zápisu – ing. Karel Hampl a doc. Karel Novotný.

nejedná pouze o to, prezentovat se před veřejností jakožto profesní organizace s vyspělým systémem vzdělávání, ale – a to především – o to, že u nevzdělávajících se kolegů a kolegyně se zvyšuje pravděpodobnost toho, že svoji práci nebudou schopni vykonat v souladu se zvyšujícími se požadavky na kvalitu práce auditora, i s dynamicky se měnícím prostředím.

Takové výzvy, jakými jsou mezinárodní účetní standardy, účetnictví pro malé a střední podniky a především mezinárodní auditorské standardy, se neopakují pravidelně, ani se stejnou rozhodností či intenzitou. Je jim tedy zapotřebí čelit ihned, s vysokou odpovědností, nejen za svoji osobu, ale i za profesi jako celek. Je proto potěšitelné, že z 579 auditorů, kteří povinnosti KPV nesplnili v roce 2001 (všimněte si, že předchozí období vůbec neberu v úvahu, neboť jej považuji za jakýsi první nástřel evidence o tom, kdo plní či neplní své povinnosti), se počet hříšníků snížil na 262 v roce 2004.

Pokud však použiji jeden z běžných postupů v rámci analytických testů, tedy výpočet poměrového či procentního ukazatele, dospěji k absolutně šílené hodnotě 20,9 procenta a nezbyvá mi než konstatovat, že jsem v systému naší profese identifikoval významné riziko. Riziko toho, že se jako celek nedokážeme vyrovnat s výše naznačenými výzvami. Riziko toho, že řízení kvality profesní organizace bude v budoucnosti hodnoceno jakožto nedostatečné orgánem veřejného dohledu, popřípadě i jinými externími pozorovateli, a následně kritiky naší práce. Kritiků naší práce máme bohužel (ale možná z určitého pohledu i bohudík) poměrně mnoho.

Se vsí vážností vás chci požádat, abyste podpořili změny ve vnitřním předpisu dotýkajícího se KPV a požadující, aby existovala prioritní témata, jejichž naplnění bude zásadní podmínkou pro zvyšování kvalifikace každého z nás. Na oplátku slibuji, že volené orgány budou důsledně vyžadovat plnění podmínek od všech auditorů, byť mnozí z těch „potrefených“ se odvolávají k vyšším instancím a zaštiťují se všemi možnými a vesměs nesmyslnými argumenty.

Komora se věnuje i metodickým problémům účetního zobrazení, ať již je uskutečňováno v souladu

s českými účetními standardy, nebo – a to především – v souladu s mezinárodními standardy účetního výkaznictví. Od září letošního roku je na internetových stránkách komory zveřejňován tzv. Bulletin IAS/IFRS. Jeho využití jakožto významného zdroje informací předpokládám od všech, kteří u svých klientů přicházejí do styku s IFRS.

Za stěžejní oblast považuji informační politiku, tedy soubor činností a aktivit souvisejících s tím, jak se komora obrací ke svým klientům či odborné i laické veřejnosti, ale i s tím, jak členové komunikují mezi sebou, jak si dokáží sdělit to, co je významné a podstatné, navíc ve vhodné formě a relevantním čase. V listopadu roku 2004 i letos byla vydána komerční příloha Hospodářských novin. Slovo komerční znamená, že Hospodářské noviny si za vydání informací o komoře, její náplni, činnosti a cílech nechají slušně zaplatit. Bez podpory sponzorů, tedy celkem 24 auditorských společností, by při napjatosti letošního rozpočtu příloha v žádném případě nemohla vyjít.

Velká diskuse se vedla, vede a určitě bude vést o obsahové i formální podobě základních informačních nástrojů využívaných komorou, tedy webových stránek a časopisu Auditor. Pokrok především v oblasti internetu je dle mého názoru tak rychlý, že to, co nás graficky i funkce uspokojovalo před půl rokem, již dnes nemusí být pravda. Padají programová a do jisté míry i cenová omezení, otevírají se nové možnosti prezentace. Před výborem pro informační politiku stojí nelehký úkol, neboť je to on, který pracuje v jedné z nejvíce turbulentních oblastí, jež nás všechny obklopuje.

Podářilo se změnit podobu časopisu Auditor. Od nového roku by měl vycházet v nové grafické podobě, věřím, že daleko mnohem poutavější, než tomu bylo doposud. Zjišťuji však, že ani zde není (a pravdě řečeno, objektivně ani nemůže být) auditorská obec jednotná. Mnozí považují dosavadní stav časopisu za dostatečný, pozlátka vylepšené grafiky odmítají, jiní by chtěli z časopisu udělat do jisté míry i komerční záležitost dle vzoru např. časopisu Účetnictví. Další časopis odmítají jako celek jakožto anachronismus a dožadují se pouze elektronické formy přenosu infor-

mací, mnozí – a k těm patřím i já – proti tomu argumentují, že je mnohem lepší, aby jim na hlavu při usnání spadl vytištěný časopis Auditor než notebook.

Své vystoupení jsem začal pohledem do zahraničí, dovolte mi, abych jej tímto pohledem i zakončil. Komora je již více než deset let členem IFAC, od roku 2002 je řádným členem FEE, předchozích šest let byla čekatelem na řádné členství. Za toto období se mezinárodní spolupráce stala integrální součástí práce komory.

Jsem si vědom toho, že zahraniční zkušenosti se dostávají k jednotlivým auditorům a auditorským společnostem s nestejnou intenzitou a v nestejné době. Ve svém důsledku je však využíváme všichni, aniž si to mnohdy uvědomujeme. Navíc, a to považuji za velmi signifikantní, již nejsme v situaci, kdy z okolí pouze přijímáme, ale jsme v situaci,

kdy do okolí vkládáme své úsilí, znalosti, ale i finanční prostředky.

Je snadné se nechat podporovat, je obtížnější podporovat jiné. V této souvislosti je mi líto, že vzhledem k časovému, ale i finančnímu omezení, musíme zcela systematicky odmítat styky s profesními sdruženími zemí, jejichž ekonomický a politický vývoj za naší zemí (ať již z jakýchkoliv důvodů) zaostal a kteří o naši pomoc, resp. vzájemnou spolupráci velmi stojí. Obávám se, že to je z naší strany politika krátkozraká, zaměřená na současnost, nikoliv na budoucnost.

Jsem přesvědčen, že expanze našich klientů povede směrem např. na Balkán či do zemí bývalého Sovětského svazu. Naši klienti pak od nás budou oprávněně očekávat služby související s touto expanzí a odbornou pomocí. Tu jim jistě jako auditori nebo auditorské společnosti nabídneme lépe, pokud budou

spřáteleny i účetní a auditorské profese našich zemí. Pokusme se jim tedy vytvořit jakési zázemí.

Velmi dobře probíhá naopak tradiční spolupráce v rámci zemí Visehradské čtyřky, tedy Polska, Maďarska, Slovenska a České republiky. Červnové zasedání v Bratislavě bylo velkým úspěchem tohoto seskupení, neboť se jeho zasedání jako host zúčastnil i prezident FEE David Devlin, viceprezident Jacques Potdevin a generální sekretář Henri Olivier. Zasedání v roce 2006 je připravováno do maďarského Miskolce a jistě znovu přispěje ke zvýšení spolupráce mezi zeměmi. Jako konkrétní formu (či možná přesněji řečeno výsledek spolupráce) si dovoluji uvést to, že v Bratislavě mě oslovil zástupce Slovenské komory auditorů s požadavkem na převzetí manuálu zpracovávaného Komorou auditorů ČR a firmou Deloitte, a v současné době je připravována smlouva k podpisu.

Z vystoupení ing. Evy Eliášové, viceprezidentky Slovenské komory auditorů

Nejprve nás rozdělili, dnes se setkáváme v Evropě (a řešíme stejné otázky)

Představitelé našich komor se setkávají na stejném poli při nejrůznějších zahraničních aktivitách IFAC, FEE a dalších organizací. V rámci visehradské čtyřky se schází čtyři státy – Poláci, Češi, Slováci a Maďaři. Naposledy, když se konalo setkání v Bratislavě, jsme přizvali jsme i rumunské a bulharské kolegy. Byla to iniciativa prezidenta naší komory.

Jsmo hrdí na to, že každý rok organizujeme (letos již popáté) mezinárodní konferenci. Národní řídicí komise při Ministerstvu financí a Slovenská komora auditorů pořádá – pod záštitou našeho ministra financí a místopředsedy vlády pana Mikloše – v Tatrách mezinárodní konferenci. Letošní konference měla velký ohlas, měli jsme na ní i zástupce Irska, zúčastnily se všechny pozvané zahraniční státy. Je to možná způsobeno tím, že se připravovala 8. směrnice a že před námi stojí velké úkoly. Zájem byl tak velký, že přesáhl počet míst, který byl omezený.

Nyní k otázkám, o nichž se hovořilo na vašem sněmu.

- Pravdou je, že jsme již na mezinárodní auditorské standardy téměř zapoměli. Naše členy jsme proškolovali v minulém roce, tato školení byla pětidenní, využili jsme lektory z velké čtyřky a auditori obdrželi po absolvování certifikát o proškolení ze standardů ISA.
- Dnes se zabýváme proškolením mezinárodních účetních standardů. Největším problémem bylo v rámci naší komory získat lektorský tým, který by následně proškoloval další členy. Podařilo se uzavřít smlouvu s ACCA, na jejímž základě běží první kurs, a v příštím roce spustíme další. Ono vlastně nejde o školení, ale o trénink postavený na příkladech IAS/IFRS. Počet účastníků je omezený na 30, protože je nutná komunikace s přednášejícím. Tréninky probíhaly pět dnů, další informace musíme načerpat ze skript a sylabů předná-

šející lektorky ACCA, která je mimochodem z Prahy. A na závěr nás čeká zkouška.

- Slovenská komora auditorů na toto téma uspořádala již jeden kurs, ale kvůli tomu, že probíhal v angličtině, přihlásil se omezený počet lidí a při následné zkoušce byla jen šedesátiprocentní úspěšnost.
- Zpět ke stávajícímu proškolení. Po ukončení prvního kursu chceme oslovit účastníky a absolventy tréninku, kteří uspějí při zkoušce, zda by nebyli ochotni stát se lektory a dále přednášet našim členům.
- Na vašem sněmu se hovořilo o financích a o tom, že ne všichni auditori budou potřebovat znalosti, které se po nich žádají. Je to stejné jako u nás. Trénink, o kterém jsem hovořila, stojí účastníka zhruba 9800 korun + 3000 korun za zkoušku. I v naší komoře slyšíme námítky, že příslušná proškolení budou potřebovat jenom autoři, kteří auditují pouze velké společnosti. Ne-



„U nás musí každý auditor absolvovat školení na téma legalizace příjmů z trestné činnosti. Po auditorech totiž začaly chodit kontroly z finanční policie,“ uvedla ve svém vystoupení ing. Eva Eliášová.

vím, jestli jsme v reformách na Slovensku dále než vy, ale u nás je trend, že společnosti, které nepodléhají ani nebudou podléhat od roku 2006 mezinárodním účetním standardům, jsou ochotny spolupracovat s účetními a auditory a přejít na tento způsob účtování – kvůli bankám, prezentaci či výběrovým řízením.

- Na ministerstvu financí, kde se pravidelně účastním přednášek, se momentálně pracuje na převodovém můstku mezi účetní závěrkou, vypracovanou podle mezinárodních účetních standardů, a základem daně, který musí být při-

způsoben slovenské daňové legislativě.

- Plně souhlasím s tím, co je napsáno v prioritách vaší činnosti ohledně 8. směrnice a s tím, co musíte udělat. Stejně tak je tomu i u nás, čeká nás velmi mnoho práce.
- Zasllechla jsem zde zmínku o legalizaci příjmů z trestné činnosti. U nás musí každý auditor povinně absolvovat školení na toto téma, a bude to kontrolovat výbor pro kontrolu kvality. Po auditorech, ale i po advokátech a daňových poradcích, totiž začaly chodit kontroly z finanční policie, které zjišťují, jak dalece mají rozpracované postupy

ve vazbě na zákon o legalizaci příjmů z trestné činnosti. Naše komora začala spolupracovat s těmito složkami, zúčastnili jsme se společného jednání, ministerstvo vnitra od nás požadovalo informace, jak jsme se s tímto problémem vypořádali. Zabezpečili jsme zmíněné školení v regionech, naši auditoři jej museli absolvovat.

- Náš vzdělávací systém se „odehrává“ podle regionů. Máme celkem čtyři regiony, a to Košice, Báňskou Bystrici, Trnavu a samostatně Bratislavu–město, kde je nejvíce auditorů. Vzdělávací aktivity probíhají zčásti podle požadavků členů, podle toho, co chtějí slyšet, ale současně tento proces usměrňuje komora auditorů, která zadává důležitá témata – stejně tak, jak o tom hovoříte vy. Je to sice v trochu jiné poloze, ale v podstatě se s tím dá souhlasit, protože komora musí zabezpečit vyšší kvalitu v oblastech ISA nebo IAS/IFRS. Pokud jde o směrnici, ve které se hovoří o 40 hodinách vzdělávání, tu jsme již schválili.
- Nejprve jsme se rozdělili, abychom se nyní setkali v Evropě, a stejně jako vás, i nás čeká velice mnoho práce. Do určité míry vám závidím personální zajištění činnosti komory. U nás je v pracovním právním vztahu ke komoře jenom osm pracovníků, takže řadu věcí zajišťují funkcionáři ve svém volném čase, a to je při narůstajících požadavcích na činnost komory velice náročné.

na pomoc auditorům

Ukončení smluv o komplexním pronájmu k 31.12. 2005

Předkládá: Ing. Michael Ledvina

Popis problému

Zákonem č. 492/2000 Sb. byla zrušena možnost odpisu dlouhodobého majetku při pronájmu movitých a nemovitých věcí zároveň dle § 28 odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů od 1. 1. 2001. Zároveň u smluv uzavřených do tohoto data bylo přechodnými ustanoveními umožněno pokračovat v odpisech za stejných podmínek smlouvy, nejpozději do 31. 12. 2005.

Většina smluv byla uzavřena na přesahující časové období, než je umožňují přechodná ustanovení. Tito pronajímatelé chtějí pokračovat v nájemním vztahu i po tomto datu.

Existují následující varianty řešení

- a) ukončit smlouvu o komplexním pronájmu dohodou a uzavřít novou smlouvu o nájmu dle § 663 Občanského zákoníku,

- b) ukončit smlouvu o komplexním pronájmu dohodou a na ni plynule novou smlouvou o nájmu podniku dle § 488b Obchodního zákoníku, která obsahuje souhlas s odpisováním majetku,
- c) pokračovat ve stávající smlouvě.

Návrh postupu z hlediska ZDP

K možnosti uplatnění odpisů majetku dle § 28/2 ZDP platného k 31. 12.

2000 je možno použít toto znění do konce roku 2005.

Při variantě a. a c. od roku 2006 může odepisovat majetek pouze pronajímatel. Ten si vezme tento majetek na konci roku 2005 opět do své evidence. Při výpočtu odpisů za rok naváže na odpisy uplatněné do roku 2005 nájemcem. S ohledem na to, že nájemce vyřadí poslední vteřinu v roce 2005 majetek ze své evidence, může si pouze uplatnit polovinu odpisu za rok 2005 dle § 26 odst. 7 ZDP. Pronajímatel zařadí tento majetek v poslední vteřinu v roce a tudíž může si taktéž uplatnit polovinu odpisu svého majetku dle § 30 odst. 12 písm. f. ZDP.

Při variantě b. je v roce 2005 shodný s předchozími variantami. Dále pak pronajímatel v první vteřině roku 2006 vyřadí majetek a může si tím pádem uplatnit jednu polovinu odpisu pronajatého majetku dle § 30 odst. 12 ZDP. Nájemce i v roce 2006 může pokračovat jednou polovinou v odpisech dle § 26 odst. 7 ZDP příslušnou sazbou (dlouhodobý majetek, jež je součástí pronajatého podniku).

Návrh postupu z hlediska účetnictví

Účtování o tomto majetku upravovaly do konce roku 2002 Postupy účtování pro podnikatele – ÚČTOVÁ TRÍDA 0 – INVESTIČNÍ MAJETEK, Čl. XI, Účtování při pronájmu. V letech 2003 až 2005 pokračovaly účetní jednotky v této metodě účtování. Umožňuje to § 69 odst. 4 vyhl. č. 500/2002 Sb. a tento názor podporuje v bodě 4.12. ČÚS č. 011 pro podnikatele.

Účtování nových smluv by se mělo týkat již jen nájmu podniku. Postup upravuje účetní standard pro podnikatele č. 011 Operace s podnikem v čl. 4.

Jak opatření, tak standard řeší tuto problematiku shodně.

Při všech třech variantách dojde v okamžiku čas 23:59:59 dne 31. 12. 2005 k vyřazení majetku z evidence pronajímatele. Ten se v tento okamžik vyúčtuje ve prospěch příslušných účtů účtových skupin 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek, 02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný a 03 – Dlouhodobý nehmotný majetek

neodpisovaný, na vrub příslušných účtů účtových skupin 07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku a 08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku a na vrub příslušného účtu účtové skupiny 47 – Dlouhodobé závazky. Dlouhodobé závazky z titulu komplexního nájmu i příslušné majetkové účty komplexně pronajatého majetku včetně opravek by neměly vykazovat zůstatek.

Poté:

- při variantě b. si pronajímatel zařadí v okamžiku 23:59:59 dne 31. 12. 2005 vrácený majetek po skončení nájmu na vrub příslušného účtu účtové skupiny 06 – Dlouhodobý finanční majetek a ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 37 – Jiné pohledávky a závazky. V okamžiku 00:00:00 1. 1. 2006 bude dle ČÚS č. 11 majetek ze strany Daň příslušného účtu účtové skupiny 06 – Dlouhodobý finanční majetek vyúčtován na vrub příslušného účtu účtové skupiny 37 – Jiné pohledávky a závazky. Majetek dále přenechaný k užívání nájemce vyúčtuje v okamžiku 00:00:00 1. 1. 2006 na příslušné účty účtové třídy 0 a ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 47 – Dlouhodobé závazky v ocenění majetku u pronajímatele a uvedeném ve smlouvě. Nájemce plynule naváže na své odpisy.
- při variantě a. a c. v okamžiku 23:59:59 dne 31. 12. 2005 majetek vrácený po skončení nájmu pronajímatel vyúčtuje na vrub příslušných účtů účtových skupin 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek, 02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný a 03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný, ve prospěch příslušných účtů účtových skupin 07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku a 08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku a ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 37 – Jiné pohledávky a závazky. Od roku 2006 může účetně odepisovat majetek pouze pronajímatel. Při výpočtu odpisů za rok naváže na odpisy průúčtované do roku 2005 nájemcem.

inzerce



APOGEO

Daňové poradenství

Expertní znalostí jednotlivých oblastí daňové problematiky **přinášíme klientům jistotu souladu výkaznictví** s platnými právními předpisy při trvalé snaze minimalizovat jejich daňové zatížení.

- Daňové poradenství pro právnické osoby
- Daňové poradenství pro fyzické osoby
- Daňové poradenství v oblasti nepřímých daní
- Daňové plánování

Daňové poradenství Auditorské služby Poradenské služby Finance Oceňování podniků

Člen skupiny NATLAND GROUP

www.apogeo.cz

Aktualita

Nyní projednává poslanecká sněmovna novelu ZDP tisk 1040, v níž

poslanec Lubomír Suk navrhl novelu přechodných ustanovení:

V části první čl. II Přechodná ustanovení se doplňuje nový bod, který zní:

„12. Nájemce movitých a nemovitých věcí zároveň, který uplatňuje odpisy v základu daně podle článku II bodu 3 zákona č. 492/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, může § 32b zákona č. 586/1992 Sb., ve znění tohoto zákona, použít pro zdaňovací období započaté v roce 2005.“

Pokud bude tato novela schválena, vyplývá z toho, že mnou zpracovaný text platí k rozvahovému dni 31. 12. 2005 eventuálně ještě po tomto datu, pokud zdaňovací období bylo zahájeno v roce 2005. Pak by v mém návrhu textu bylo pouze vyměněno datum 31. 12. 2005 za poslední den zdaňovacího období započatého v roce 2005 a 1. 1. 2006 nahrazeno jako první den následujícího zdaňovacího období.

Stanovisko MF

Budou-li smlouvy o komplexním pronájmu ukončeny 31. 12. 2005, pak jsme toho názoru, že „pravidlo“ pro postup účtování o komplexním pronájmu, které bylo stanoveno Opatřením č.j. 281/89 759/2001 (od 1. 1. 2004 bod. 4.12. ČÚS 011, bod 4.5. ČÚS 013, bod 4.5. ČÚS 014) platí až do 31. 12. 2005 do 24:00:00 hodin, nikoli do 31. 12. 2005 do 23:59:59. Změna metody účtování a odpisování „souboru movitých a nemovitých věcí zároveň“ nastává až 1. 1. 2006, nikoli v poslední vteřině roku 2005.

Z hlediska zákona o daních z příjmů v případě ukončení smlouvy o komplexním pronájmu (při uzavření nové smlouvy o nájmu nebo smlouvy o nájmu podniku) nebo k ukončení odpisování pronajatého majetku (při pokračování smlouvy o nájmu) k 31. 12. 2005 může nájemce uplatnit za rok 2005 celý daňový odpis. Pokud bude majetek užívat od 1. 1. 2006 celé zdaňovací

období pronajímatel nebo na základě uzavřené smlouvy o nájmu podniku nájemce (a se souhlasem pronajímatele majetek odpisovat) může být opět uplatněn buď u pronajímatele nebo nájemce celý roční daňový odpis.

Se závěrem uvedeném v odstavci „Aktualita“ nelze souhlasit. Pokud nájemce movitých a nemovitých věcí uplatňuje odpisy v základu daně podle článku II bodu 3 zákona č. 492/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony, může v odpisování pokračovat nejpozději do 31. 12. 2005. Nově navržený přechodník pouze stanoví, že ve zdaňovacím období, které započalo v roce 2005, lze použít znění § 32b ve znění do té doby poslední novely zákona o daních z příjmů. Nelze tedy možnost odpisování pronajatého majetku v režimu tzv. komplexního pronájmu prodlužovat za konečné datum stanovené na 31. 12. 2005.

k diskusi

Odložená daň z 10% reinvestičního odpočtu

Oblast odložené daně představuje velmi zajímavou oblast účetnictví. Je to oblast, která se v České republice a také v Mezinárodních standardech finančního výkaznictví (IFRS) v minulých letech poměrně významným způsobem změnila a přiblížila k IFRS. Účelem tohoto článku není detailně popsat mechaniku výpočtu odložené daně, ale spíše tuto oblast provázat s ekonomickým pohledem na rozdíly mezi účetními a daňovými

hodnotami v účetní závěrce společnosti a přinutit čtenáře k zamyšlení nad touto oblastí.

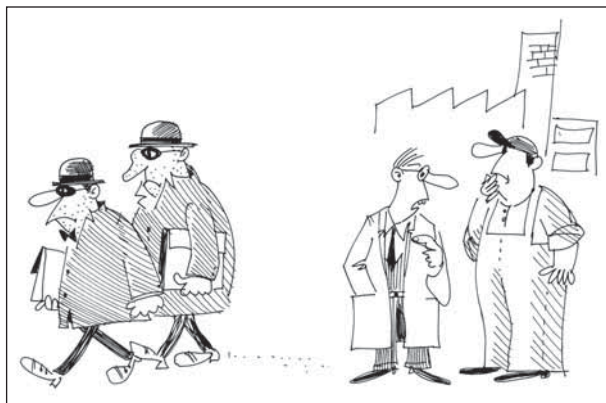
V České republice se jedná například o otázku případného účtování odložené daňové pohledávky z položky odčitatelné od základu daně ve výši 10 % vstupní ceny hmotného majetku zatříděného podle zákona o daních z příjmů (§ 34 odst. 3a) neuplatněnou do data účetní závěrky (dále jen „10% odpočet“). V jiných daňových jurisdikcích mohou existovat obdobné instrumenty.

Řada společností, v dobré víře ve správnost svého postupu, takovouto odloženou daňovou pohledávku ve svých účetních závěrkách dle CAS nebo IFRS vyčíslila a zaúčtovala, obvykle proti hospodářskému výsledku. Lze tušit, že možnou argumentací mohla být úvaha, že nevyužitý odpočet je nepochybně aktivem, které by mělo být zobrazeno. A co se týče účtování proti hospodářskému výsledku, daný způsob také vypadá jako smysluplný, koneckonců kdyby daný odpočet byl využit okamžitě v roce pořízení, tak by také byl výnosem (snížením daní).

Je ale takový postup skutečně správný?

Náhled IFRS

Vezměme si příklad aktiva pořízeného za hodnotu 100 000 Kč (účetní hodnota). Z pohledu zákona o da-



Nepřipadá ti divný, že ti kontrolóři vzali peníze z pokladny, aby je mohli přepočítat doma?
Kresba I.Svoboda

ních z příjmů má toto aktivum včetně možnosti 10 % odpočtu hodnotu 110 000 Kč (daňová hodnota). Dočasný rozdíl mezi účetní a daňovou hodnotou v okamžiku transakce (pořízení majetku) tedy činí 10 000 Kč.

Podle standardu IAS 12, odstavce 24 by měla být odložená daňová pohledávka zaúčtována ze všech dočasných rozdílů, které bude společnost schopna uplatnit proti budoucím ziskům s výjimkou transakcí, které k okamžiku prvotního účtování vznikají jako:

1. výsledek podnikové kombinace, a
2. v okamžiku transakce nemají vliv ani na účetní nebo daňový zisk (ztrátu).

V našem případě daný rozdíl v okamžiku vzniku (transakce) prokazatelně nemá vliv na účetní ani daňový zisk a tudíž nesplňuje kriteria IFRS pro účtování odložené daňové pohledávky.

Důvod tohoto „zákazu“ je zřejmý. Čistě z technického pohledu samozřejmě existuje přechodný rozdíl mezi účetní a daňovou hodnotou (dočasný v tom smyslu, že na konci životnosti majetku se účetní a daňové základny srovnají). Tento rozdíl však existuje již v okamžiku nabytí majetku. Protože hodnota majetku v okamžiku pořízení není účtována proti výsledovce, nelze ani související hodnotu odložené daňové pohledávky účtovat proti výsledovce. Pokud bychom připustili účtování odložené daňové pohledávky, musela by se zaúčtovat jediné rozvahově. Proti závazkům ani proti vlastnímu kapitálu ji účtovat nelze (při pořízení majetku žádný závazek ani přírůstek kapitálu nenastává). Logicky by pouze zbývalo zaúčtovat jej jako snížení hodnoty pořízeného aktiva (viz také IAS 12, odst. 22c).

Tento postup sice lze matematicky a ekonomicky odůvodnit (viz níže), avšak není v současné době standardem IAS 12 umožněn. Důvodem je skutečnost, že hodnota majetku by výsledkem účtování odložené daňové pohledávky byla snížena na částku odlišnou od pořizovací ceny aktiva (tak, jak je definována podle standardu IAS 16), což je považováno za postup, který by pro uživatele účetní závěrky nebyl již srozumitelný a ohrožoval by srovnatelnost účetních závěrek.

Lze očekávat, že někteří znalejší čtenáři by se mohli pokusit obhájit účtování odložené daňové pohledávky z 10 % odpočtu ještě jiným způsobem, a to s odkazem na tzv. daňové úlevy („tax credits“). Bohužel i zde byli tvůrci IAS 12 důslední, neboť v odst. 35 stanovili, že pro účtování odložené daně z nevyužitých daňových úlev se použijí stejná kriteria, jako pro účtování odložené daně z přechodných rozdílů.

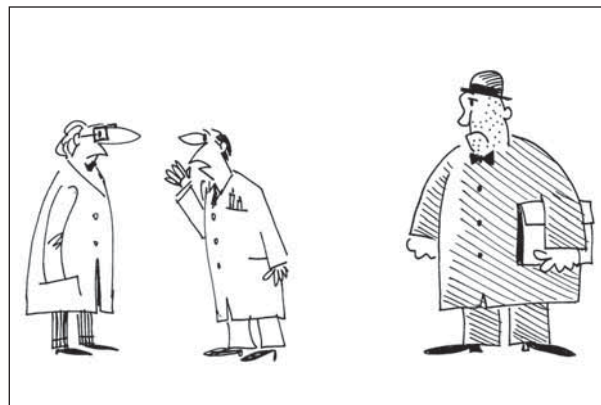
Shrnuto: současná podoba IFRS neumožňuje účtovat odloženou daň z reinvestičních odpočtů.

České účetní předpisy

České účetní předpisy (vyhláška č. 600/2002 Sb, § 59, odst. 3, resp. ČÚS č. 3) stanoví, že odložená daň se účtuje ze všech přechodných rozdílů mezi daňovou základnou aktiv, resp. převedených nevyužitých daňových odpočtů. Žádné další definice ani omezující podmínky nejsou českými účetními předpisy (na rozdíl od IFRS) stanoveny, tudíž lze oprávněně argumentovat, že dle českých účetních předpisů není účtování o odložené dani z reinvestičních odpočtů zakázáno.

Otázkou tedy je, jak vypočítat hodnotu takové odložené daně a jak by mělo vypadat její účtování.

Některé společnosti se rozhodly počítat odloženou daňovou pohledávku z nevyužitého odpočtu prostým vynásobením hodnoty dodatečného daňového odpočtu (10 % pořizovací ceny) majetku sazbou daně z příjmů (řekněme 24 %). Vypočtenou hodnotu (100 000 * 10 % * 24 %, tj. 2400) následně prohlásily za samostatnou položku odložené daňové pohledávky a zaúčtovaly ji (obvykle vůči hospodářskému výsledku).



Před tímhle auditorem bych raději nic neskrýval. Je to těžká váha.
Kresba I. Svoboda

Byl ale takový postup opravdu správný? Jakkoliv to zřejmě bude pro řadu čtenářů nemilým překvapením, lze ukázat, že tento způsob výpočtu ani zvolená metoda účtování nejsou ekonomicky správné. Proč?

Ekonomický náhled

Předpokládáme-li ekonomicky uvědomělého kupce, pak tento kupec je ochoten za majetek zaplatit částku odpovídající ekonomickým přínosům, které z daného majetku po dobu jeho životnosti. V našem případě kupce získává dva druhy přínosů:

- a) Přímé výnosy z používání majetku (např. výnos z pronájmu budovy nebo promítnutí odpisů hodnoty stroje do kalkulované prodejní ceny výrobku).
- b) Výnos z titulu dodatečně ušetřené daně z důvodu možnosti daňového odpisu 10 % pořizovací ceny.

Cena, kterou je kupec ochoten zaplatit, je tudíž součtem obou těchto přínosů. Pořizovací hodnotu majetku můžeme tudíž rozdělit na tzv. čistou hodnotu majetku (hodnotu budoucích čistých výnosů z majetku) a dodatečný daňový efekt (hodnotu ušetřené daně z důvodu dodatečného 10 % odpočtu). Otázka zní, jak vypočítat toto rozdělení pořizovací hodnoty.

Předpokládejme, že pořizovací hodnota majetku je 100 000 Kč. Z matematického pohledu můžeme výše uvedený předpoklad o dvou složkách pořizovací ceny přivést do rovnice:

$$\text{čistá hodnota aktiva (v) + hodnota odložené daně (x) = 100 000}$$

Jak je uvedeno výše, odložená daň představuje „dodatečný“ výnos vyplývající z 10 % odpočtu. Hodnotu této odložené daně je tudíž nutno počítat jako efekt toho, že daňově uplatním více, než je hodnota majetku. Zde je nutno si uvědomit, že hodnotou majetku je samozřejmě „čistá hodnota majetku“, nikoliv celková pořizovací cena (která již obsahuje „příplatek“ za získané daňové aktivum).

Daňově uplatnitelná hodnota je 110 000 Kč. Z matematického pohledu můžeme tudíž výše uvedený přepočítání (při použití daňové sazby 24 %) převést do rovnice:

$$(110\,000 - \text{čistá hodnota aktiva } (v)) * 24\% = \text{hodnota odložené daně } (x)$$

Tedy máme soustavu dvou rovnic o dvou neznámých:

$$\begin{aligned} v + x &= 110\,000 \\ (110\,000 - v) * 24\% - x &= 0 \end{aligned}$$

Po úpravách dostaneme čistou hodnotu aktiva ve výši 96 842 Kč a hodnotu odložené daně ve výši 3158 Kč.

Smysluplnost tohoto výsledku můžeme dokázat následujícím způsobem.

Předpokládejme (pro zjednodušení) životnost majetku 1 rok. Čistá hodnota majetku se rovná samozřejmě výnosům, které vygeneruje. Účetní výsledek (před zdaněním) je tudíž roven nule (výnosy 96 842 Kč minus odpis hodnoty majetku 96 842 Kč). Pokud byla hodnota odložené daně na počátku spočtena správně, pak by měla zneutralizovat částku splatné daně tak, aby i celková daň byla nula. Je tomu opravdu tak?

Z pohledu daňového přiznání společnost vygenerovala výnosy ve výši 96 842 Kč oproti daňově uznatelným nákladům ve výši 110 000 Kč. Rozdíl je roven částce 13 158 před daní. Po zohlednění sazby daně 24 % dostaneme částku 3158 Kč snižující částku splatné daně (tj. efektivně daňový výnos). Proti této částce zaúčtujeme hodnotu odložené daňové pohledávky spočtené výše 3158 Kč (tj. efektivně daňový náklad). Výsledkem je neutrální dopad na čistý zisk.

Shrnutí

Z ekonomického pohledu při pořízení majetku, u kterého lze daňově uplatnit částku převyšující jeho pořizovací hodnotu, existuje odložená daňová pohledávka.

Tato pohledávka nicméně neexistuje „vedle“ pořizovací ceny aktiva, nýbrž je jeho součástí. Pokud by tato pohledávka byla účtována, měla by být v okamžiku pořízení aktiva účtována tak, že pořizovací cena aktiva se rozdělí na čistou hodnotu aktiva a samostatnou odloženou daňovou pohledávku, bez dopadu na vlastní kapitál nebo výsledek hospodaření.

Hodnota odložené daňové pohledávky není pouhým rozdílem mezi pořizovací cenou a daňovou hodnotou majetku, nýbrž je nutno ji vypočítat jako rozdíl mezi „čistou hodnotou majetku“ (po odečtení odložené daně) a daňovou hodnotou majetku.

Výsledkem výše popsaného účtování odložené daňové pohledávky bylo snížení hodnoty aktiva na částku odlišnou od pořizovací ceny aktiva tak, jak je definována podle standardu IAS 16. Vzhledem k tomu, že takovéto účtování by vedlo ke zhoršení srozumitelnosti a srovnatelnosti účetních závěrek, o této odložené dani se podle stávající verze standardu IAS 12 neúčtuje.

Z pohledu českých účetních předpisů je účtování takové odložené daně umožněno.

V současné době je v procesu projekt týkající se konvergence US GAAP a IFRS v oblasti odložené daně. Vzhledem k jinému pojetí odložené v rámci US GAAP je možné očekávat i určité změny v IAS 12 a v náhledu na výše uvedenou problematiku.

Martin Tesař, Michal Štěpán
Deloitte

recenze

Správa daní – úplné znění zákona, komentář, judikatura

Alena Schillerová, Lenka Kaniová

Komentář zákona o správě daní z pera dvou poměrně v daňových kruzích známých autorek JUDr. Aleny Schillerové, Ph.D. a JUDr. Lenky Kaniové je možné zařadit mezi díla zdařilá, přestože se jedná o materii nesmírně náročnou a složitou.

Sám zákon o správě daní a poplatků je předpisem svérázným, ve kterém se kloubí normy hmotněprávní s procesními, přičemž u některých je jejich charakter stále diskutabilní. Zákon v sobě skrývá zárodky obecné části daňového práva, jež lze stále po-

važovat za subsystém finančního práva, je zde regulace povahy správněprávní a současně i specifický proces včetně tzv. daňového řízení. Tímto a vazbami na jiné nejenom daňové předpisy, ale také množstvím novelizací, jakému byla původní úprava z roku 1992 za třináct let platnosti vystavena, se vytváří ze zákona o správě daní a poplatků předpis, jež nemá v právním řádu České republiky obdoby.

Předsevzetí autorek napsat komentář srozumitelný, určený přede-



vším pro praxi a na druhé straně dávající možnost i patřičným interpretačním úvahám při realizaci jednotlivých ustanovení bylo naplněno. Komentář obsahuje rozbor ustanovení z pohledu právní vědy i praxe,

přičemž nejde o pohled jednostranný, který by vycházel výhradně z mocenského nazírání na věc. Důkazem toho je i výběr judikátů z rozhodovací praxe soudů, a to včetně z předválečného období.

Srozumitelnost díla je podpořena řadou zdařilých příkladů. Zde je patrný vliv externí pedagogické praxe obou autorek, ačkoliv jejich domovským přístavem je v případě doktorky Kaniové nyní správní soudnictví a u doktorky Schillerové finanční správa. Tím je komentář vhodný nejen pro úředníky správce daní, soudce, daňové poradce, advokáty, ale zároveň i pro učitele a studenty právnických a ekonomických fakult.

Dílo je uspořádáno dle struktury zákona o správě daní. Dle vhodnosti jsou komentována někdy jednotlivá ustanovení a někdy určité celky. Zdroje pro komentář jsou celkem standardní, přičemž ve významnější míře je zmiňován komentář zákona od autorského kolektivu pod vedením děkana Kindla, Právnická fakul-

ta Západočeské univerzity v Plzni. Praktické poznatky byly čerpány zejména z pracovišť obou autorek a jejich další pedagogické a vědecké činnosti. Za přínosné rovněž považují připojení k zákonu pokynů Ministerstva financí, a to:

- o stanovení lhůt pro vyřizování odvolání proti vyměření a dodatečnému vyměření daně,
- o stanovení lhůt pro uzavření vytykáčích řízení,
- k zastupování daňových poradců a advokátů v daňovém řízení a
- o registraci daňových subjektů.

Ačkoliv nemají povahu obecně závazného právního předpisu, svůj význam pro výkon správy daní a postavení adresátů správy daní bezpochyby mají. Vhodné je též zařazení dvou prováděcích vyhlášek, vyhlášky č. 298/1993 Sb., o stanovení výše nároku náhrady ušlého výdělků při správě daní a vyhlášky č. 299/1993 Sb., kterou se zmocňují územní finanční orgány k promíjení příslu-

šenství daně. Ty jsou však již bez komentáře.

Závěrem bych dodal, že se jedná o práci poctivou, skutečný komentář vyzrálých právníků komentující nepřilíš vyzrálé dílo legislativy. Doufejme, že stejně zdařilý bude i komentář nového lepšího daňového řádu, který si všichni účastní na daňovém procesu zajisté zaslouží a že obě autorky budou mít dostatek chutě a elánu jej pro nás napsat.

JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D

Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva

Cena 525 Kč, 388 stran, brožovaná

*Vydalo nakladatelství ASPI, a. s.,
U Nákladového nádraží 6,
130 00 Praha 3, tel.: 246 040 400,
fax: 246 040 401,
email: obchod@aspi.cz,
http://www.aspi.cz*

co najdete v e-příloze Auditor č. 10

XV. SNĚM KOMORY AUDITORŮ ČR

Cílem ministerstva je, aby nové právní prostředí v oblasti auditu odpovídalo mezinárodním standardům
Ing. Dana Trezziová, naměstkyně ministra MF ČR

Stydíme se za to, že žijeme v banánové republice
Ing. Lubomír Harna, prezident Svazu účetních

Velké zjednodušení daňových předpisů nás v budoucnu asi nečeká
Ing. Jiří Škampa, viceprezident Komory daňových poradců

Většina auditorů a společností se již vypřádala se svými povinnostmi
Ing. Josef Běloušek, předseda Dozorčí komise KA ČR

Kárný řád nově standardizuje postupy a požadavky na auditora
Ing. Josef Zídek, předseda Kárné komise KA ČR

VÝBORY A KOMISE INFORMUJÍ

Informace z jednání dozorčí komise a výboru pro auditorské zkoušky.

NA POMOC AUDITORŮM

Využití programu Excel při auditu

Jak ušetřit při auditu desítky hodin, vyvarovat se chyb a lépe zdokumentovat provedené analytické postupy? To všechno najdete v obsáhlém článku ing. Zdeňky Procházkové.

ZAUJALO NÁS

Přechod podnikatelské fyzické osoby z daňové evidence na účetnictví

Zákonem č. 669/2004 Sb., kterým byl změněn zákon o daních z příjmů s účinností od 1. ledna 2005, byl též změněn zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Mimo jiné byly pro fyzické osoby, podnikatele, změněny podmínky, při jejichž splnění jsou povinni zahájit vedení účetnictví podle tohoto zákona. Převážně většině z nich byl termín zahájení účtování odložen na 1. leden 2006. Více o této problematice si přečtete v článku ing. Františka Loušy, který přetiskujeme v e-příloze č. 10/2005 z časopisu Účetnictví v praxi.

ZAZNAMENALI JSME

Interní audit v bankách

Společnost Ernst & Young provedla v ČR průzkum, který se zaměřoval na fungování útvarů interního auditu ve finančním sektoru, především na dodržování požadavků stanovených opatřeními ČNB. Výsledky průzkumu byly zveřejněny v říjnovém čísle časopisu Bankovníctví.

Auditor jako rodinný lékař

V e-příloze č. 10/2005, kterou najdete v uzavřené části www.kacr.cz, je také dokončení článku viceprezidenta Komory auditorů ČR ing. Jiřího Vrby, věnovaného auditorské profesi, který byl zveřejněn v časopise Prosperita.

—av—

Technické opravy standardů IAS/IFRS

Rada pro mezinárodní účetní standardy (IASB) se rozhodla provádět tzv. technické opravy (Technical Correction – TC) standardů IAS/IFRS. Cílem je rychle se vypořádat s určitými technickými nejasnostmi nebo nekonzistentnostmi ve standardech IAS/IFRS.

Jde o případy, kdy slovní vyjádření použité v textu vydaného standardu zcela a jasně neodpovídá záměru IASB, a to ani tehdy, je-li posuzován v souvislosti se zdůvodněním závěrů, případně implementační příručkou. Technické opravy se mohou vedle slovního vyjasnění úmyslu IASB provádět také v případě, že úprava standardu či nový standard vyvolá neočekávané následky, a je možné předpokládat, že pokud by IASB o těchto následcích věděla, standard by vyšel v jiné podobě.

Technickou opravou nejsou:

- novelizace a úpravy standardů vyplývající z různých projektů;
- oblasti, které by mohl, případně měl řešit Výbor pro interpretace mezinárodních standardů účetního výkaznictví IFRIC vydáním interpretace existujících standardů;
- redakční úpravy, které zahrnují opravy chyb ve slovech nebo v číslech uvedených ve standardech, opravy či doplnění slov do standardu bez změny jeho praktického významu, opravy chyb v nesprávných odkazech na odstavce standardů.

Proces technické opravy je mnohem kratší než běžný proces přijetí nového či novelizace starého standardu. Trvá zhruba 4.–6. měsíců od okamžiku rozhodnutí o přijetí technické opravy. Na jeho konci jsou členy IASB schváleny technické úpravy standardu, které jsou účinné okamžikem vydání a jsou aplikovány retrospektivně.

IASB takové opravy prováděla již dříve, ale vždy šlo o novelizace standardů, které procházely běžným schvalovacím procesem. Jako příklad lze uvést novelizaci

IFRS 6 Průzkum a hodnocení minerálních nalezišť a IFRS 1 První aplikace Mezinárodních standardů účetního výkaznictví z června 2005, jejímž cílem bylo pouze upravit vzájemný vztah mezi oběma standardy, který z uvedeného textu nebyl ve shodě se záměrem IASB. Nyní by již šlo pouze o vydání TC.

Proces vydání technické opravy standardů:

1. měsíc

Identifikace problému a případné zahrnutí do agendy IFRIC k posouzení, příprava návrhu technické opravy

2.–3. měsíc

Diskuse o problému na jednání IASB a vydání návrhu opravy standardu na webových stránkách IASB www.iasb.org a v bulletinu IASB Update s označením „Draft Technical Correction 1“ a dále s postupným číslováním.

Bulletin IASB Update najdete také na webových stránkách KA ČR www.kacr.cz ve veřejně přístupné části.

3.–4. měsíc

Veřejné připomínky (30 dní)

4.–6. měsíc

Analýza připomínek a finalizace návrhu na jednání IASB, koncept a hlasování o opravě standardu

Na konci září vydala IASB k veřejným připomínkám první návrh technické opravy týkající se úprav v IAS 21 Dopady změn směnných kurzů cizích měn. **–av–**

AUDITOR, číslo 10, 2005, ročník XII, povolení MK ČR 6934, ISSN 1210-9096

Vydává: Komora auditorů České republiky, IČ 70901473.

Redakční rada: předsedkyně: prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc., členové: Ing. Eva Fišerová, Ing. Karel Hampl, Ing. Marie Kučerová, prof. Ing. Vladimír Pilný, CSc., Ing. Irena Pittermannová, Ing. Eva Rokosová, Alena Valešová.

Redaktor: Jaromír Dočkal, tel.: 251 119 210, fax: 251 119 211, e-mail: dockal@ddpress.cz

Adresa redakce: Komora auditorů České republiky, Opletalova 55, 110 00 Praha 1, tel.: 224 212 670, 224 222 178, fax: 224 211 905, e-mail: kacr@kacr.cz.

Příjem inzerce, sazba, distribuce: Infomedia, spol. s r.o., Hráského 15, 148 00 Praha 4, tel.: 271 911 131, fax: 271 911 128, e-mail: infomedia@infomedia.cz

Tisk: Wendy, s.r.o., Mělník, tel.: tel.: 315 625 115.

Cena: 90 Kč (pro členy KA ČR zdarma). Vychází 10x ročně. Toto číslo vyšlo 10. 1. 2006.

© KA ČR. Všechna práva vyhrazena.